154:1

1 febr.1940.

Ryska förluster. I en finsk redogörelse 31/1 för händelserna under de två första krigsmånaderna heter det: Åtminstone 287 av de ryska flygmaskiner som deltagit i bombraiderna mot Finland ha nedskjutits av det finska luftvärnet och jaktflyget. Därutöver ha flera tiotal ryska flygmaskiner med säkerhet förstörts vid de bombardemang som finska flygstridskrafter riktat mot fiendens flygbaser. 377 dödsoffer ha de ryska bombardemangen krävt bland den finska civilbefolkningen. I uppräkningen över krigsbytet från Suomussalmislaget bekräftas, att de finska trupperna enbart i denna drabbning erövrat över 100 olika kanoner, 60 tanks och pansarvagnar, betydligt över 200 bilar, samt över 1.000 hästar. (DN fr FNB)

Danska rustningar. Danska försvarsministeriet meddelade 31/1, att regeringen ämnar föreslå extra anslag till materialanskaffning för armén och sjövärnet. Planen omfattar bl.a. två minfartyg, två torpedbåtar av en ny stor typ, en undervattensbåt, ett inspektions- och övningsfartyg samt förstärkning av flyget och luftvärnet. (TT fr Köpenhamn)

Tal av Chamberlain Chamberlain höll 31/1 ett tal i underhuset, vari han bl.a. yttrade: "F.n. ha vi i hemlandet, Frankrike, Indien och andra stationer på andra sidan ha-

154:2

1 febr.1940.

ven vid våra livsviktiga imperiella kommunikationslinjer över 1.250.000 man under vapen." Beträffande programmet för utbildning av imperieflygare i Kanada meddelade premiärministern, att "man i Kanada skall upprätta icke mindre än 67 skolor för utbildning av flygare med en total personal av 40.000 man. För utbildningen skall man förfoga över 80 nya eller utvidgade aerodromer. Vi ha träffat överenskommelse om att köpa imperiets hela ullproduktion för den tid kriget varar och ett år därefter. Vi ha köpt för 85 milj. pund textilvaror och läder. Sedan september ha vi sammanlagt beställt kanoner, mindre eldvapen, ammunition och sprängämnen, fordon, verktygsmaskiner och andra förnödenheter för nära 200 milj. pund. Vi ifrågasätta givetvis icke ett ögonblick de neutralas rätt att avgöra om de skola delta i konflikten eller stanna utanför eller om de välja att stå utanför på vilket sätt de då skola använda den neutralitet de valt. Men vi kunna be dem och göra det också, de må vara små och svaga eller stora och mäktiga, att betänka att ehuru vi vid utövandet av våra obestridliga rättigheter som krigförande kunna ha vidtagit åtgärder som vålla dem obehag eller t.o.m. förluster, så ha vi i varje fall aldrig sänkt ett neutralt fartyg, vi ha aldrig veterligen offrat ett enda neutralt liv. (DN fr London)

154:3

1 febr.1940

<u>Ny generalstabschef i Belgien.</u> Belgiske försvarsministern informerade 31/1 kabinettsrådet om att chefen för arméns generalstab, generallöjtnant van den Bergen, hos konungen anhållit om att få bli entledigad från denna post för att istället erhålla befälstjänst vid trupperna. Han efterträdes av generalmajor Michiels.
(TT fr Havas)

<u>Brittiska handelsflottan.</u> Fr.o.m.1/2 1940 är brittiska amiralitetet ansvarigt för nybyggnader och reparationer av handelsfartyg. (TT fr Reuter)

<u>Fartygsförluster.</u> Av svenska marinledningens sammanställning över fartygsförluster under jan. framgår, att ett sammanlagt handelstonnage på omkr.191.000 ton gått förlorat genom torpederingar, minsprängningar eller flygangrepp. England har förlorat 20 handelsfartyg på sammanlagt 65.000 ton, Frankrike två fartyg på tillsammans 6.588 ton, medan Tysklands förluster uppgå till sex fartyg på tillhopa omkr. 20,000 ton. Svenska handelsflottans förluster voro åtta fartyg med ett sammanlagt tonnage av 17.798 ton. Övriga neutrala länder ha förlorat 34 fartyg på tillsammans 82.584 ton. Engelska örlogsflottans förluster ha varit ganska betydande under den gångna månaden. Två jagare - "Grenville" och "Exmouth" på 1.485 respektive 1.475 ton - ha sänkts i Nord-

154:4

1 febr.1940

sjön, och dessutom ha tre ubåtar - "Undine", "Seahorse" och "Starfish" - sänkts i Tyska bukten. Enligt italienska uppgifter skulle vid månadens början ytterligare ett engelskt örlogsfartyg ha sänkts av tyskarna: jagaren "Viscount". Tyskarna ha förlorat en minsvepare på 525 ton ("M.132"), som minsprängts utanför Danmarks västkust. Om de tyska ubåtsförlusterna föreligga inga säkra uppgifter. De finska kustbatterierna ha tillfogat flera ryska örlogsfartyg skador. Värst utsatta för kustbatteriernas eld synas "Oktoberrevolutionen" och "Kirov" ha blivit. En rysk ubåt har minsprängts i Ålands hav. (DN)

Inget gränsavtal Japan-Sovjet.

Enligt officiella uppgifter i Moskva 31/1 ha de överläggningar som under en längre tid ägt rum mellan representanter för Sovjetunionen och Mongoliet å ena sidan samt Japan och Mansjukuo å andra sidan för reglering av gränsen inom den tidigare rysk-japanska konfliktzonen nu avslutats utan att något resultat därvid kunnat uppnås. Vid kommissionens sammanträden under tiden 7/12 1939 - 30/1 1940 i Chita och Charbin har det framkommit, att de båda delegationernas synpunkter på gränsregleringen äro varandra fullständigt motsatta. (DN fr Moskva)

15+.5

1 febr.1940

<u>Engelska hjälp-anslag.</u>

Brittiska regeringen har 31/1 anslagit 100.000 pund till hjälp åt nödställda polska flyktingar i neutrala länder och 130.000 pund till understöd åt offren för jordbävningarna i Turkiet. (TT fr London)

<u>Röda korset i Polen.</u>

Utrikesminister Hull har 31/1 till representanthusets utrikesutskott meddelat, att han informerats om att hjälpexpeditioner till de av Ryssland ockuperade delarna av Polen förbjudits att resa in i områdena ifråga. I skrivelsen tillägges, att det amerikanska Röda korset i de av Tyskland ockuperade delarna av Polen är i verksamhet i intimt samarbete med tyska Röda korset. (TT fr Reuter)

x

155:1

2 febr.1940

Gåva till Finland. Vederbörande brasilianska myndigheter ha 2/2 i president Vargas´namn erbjudit Finlands Röda Kors 10.000 säckar kaffe som gåva.
(TT fr Rio deJaneiro)

Tal av Kallio. I ett tal vid finska riksdagens avslutning 1/2 yttrade president Kallio bl.a.: "Vi tvingas att nedgöra ett folk som icke bär någon skuld till detta krig och mot vilket såsom sådant vi icke ha anledning att hysa något hat. Därför synes oss detta barbariska anfall meningslöst, och vi äro beredda att förhandla om en hedersam fred. Men de makthavande i Sovjetunionen känna rätt illa Finlands folk, om de tro att det vill foga sig i maktspråk och deras läror." President Kallio uttalade vidare sin tacksamhet över den hjälp som sänts Finland framför allt från Sverige. (TT fr Helsingfors)

Ryska arméns brister. Röda arméns organ Krasnaja Svesda kräver 1/2 omedelbara åtgärder för att råda bot för den i Finland opererande sovjetryska arméns brister. Bl.a.kräves bättre spanings- och patrulltjänst. (TT fr Stefani)

Tyska riksdagen. En tysk lag offentliggjordes 1/2, vari det heter: "Den stortyska riksdagen skall utökas med så många ledamöter, som talet 60.000 innehålles i det totala antalet av de i de återinförlivade områdena i öster boende tyskarna över 20 år. Rikskanslern utser de ledamöter, som skola taga säte i den stortyska

155:2

2 febr.1940

riksdagen bland de i områdena i öster boende tyskarna över 25 år." (TT fr DNB)

Oroligt i Burma. I Rangoon meddelades 1/2, att 600 människor häktats på grund av sammanstötningar mellan hinduer och muhammedaner. (UP fr Rangoon)

USA:s handelsflotta. Ordföranden i Förenta staternas sjöfartskommission meddelade, att 52 handelsfartyg på sammanlagt 450.000 ton skulle byggas 1940. År 1939 byggdes 28 fartyg på 239.858 ton. 31/1 1940 voro 222 fartyg på 1.157.365 ton under byggnad i USA. (TT fr Havas)

Japanska rustningar. Japanska krigs- och marinministerierna ha 1/2 publicerat en sexårsplan för stärkande av den japanska armén och flottan. Kostnaderna belöpa sig till närmare 11 miljarder yen, varav ungefär hälften skall tillfalla vartdera vapenslaget. (TT fr Tokyo)

Tal av Arita. Japanske utrikesministern Arita höll 31/1 ett tal i underhuset, vari han bl.a. yttrade: "Det är att hoppas, att Sovjetunionen skall ge sin medverkan

155:3

2 febr.1940

för lösning av gränsfrågorna och att den skall upphöra att blanda sig i angelägenheter som röra de japanska industrikoncessionerna på norra delen av ön Sachalin." Arita uttalade vidare en förhoppning att Sovjet skall ändra sin politik i fråga om biståndet åt den antijapanska regimen i Kina och att det skall medverka till upprättandet av allmän fred i Östasien."Efter antikominternpaktens avslutande ha relationerna mellan Japan, Italien och Tyskland blivit allt hjärtligare. Japans politik med avseende på försvaret mot komintern förblir oförändrad, och den skall fortsättas i nära samförstånd med alla de makter som undertecknat antikominternpakten."

(TT fr Havas)

x

156:1

3 febr.1940

Svenska fartygsförluster. 205 omkomna svenska sjömän och 31 sänkta fartyg om sammanlagt 60.084 br.ton utgör sjökrigföringens facit för Sveriges del under krigets fem första månader. (DN)

Flygraider från Estland. Vid förhör med de ryska krigsfångarna ha dessa medgivit, att de ryska bombplanen starta sina raider mot Finland från estniska aerodromer. (TT fr Havas)

Tyska flottan. Från Berlin meddelas:
Den tyska örlogsflottan har under 1939 vuxit snabbt. Slagskeppet "Scharnhorst" på 26.000 ton inställdes i flottan redan under jan.1939. I april följde 10.000-tonskryssaren "Admiral Hipper." Den lika stora kryssaren "Seydlitz" sjösattes under jan.1939. Under febr. sjösattes det 35.000 ton stora slagskeppet "Bismarck", under april följt av det lika stora skeppet "Tirpitz". I slutet av 1940 kommer alltså Tyskland tillsammans med de båda redan tjänstgörande slagskeppen "Scharnhorst" och "Gneisenau" att förfoga över 4 tunga skepp. Dessutom har det de båda västfickslagskeppen "Lützow" och "Admiral Scheer." Därtill komma snart fem 10.000 tonskryssare: "Blücher","Admiral Hipper", "Prinz Eugen", "Seydlitz" och en till. Av mindre kryssare har Tyskland 6, och 4 till voro under byggnad vid kri-

156:2

3 febr.1940

gets utbrott. En stor hangarkryssare "Graf Zeppelin", har sjösatts. Av mindre fartyg förfogade den tyska flottan över 42 jagare vid krigets början och 41 ubåtar vid samma tidpunkt. Några siffror över ubåtsbygget publiceras icke. (Sv.D. fr Berlin)

Spionage i Holland.

Enligt underrättelser 2/2 från Holland tar den spioneriaffär, som nyligen uppdagades i Nijmegen, stora proportioner. Den holländska polisen har arresterat tre officerare och tre underofficerare.
(TT fr London)

Irländska terrorister.

Över hela Irland anordnades i början av febr. möten för att protestera mot dödsdomarna över två irländska terrorister, vilka befunnits skyldiga till att ha förövat ett bombattentat under augusti i Coventry, som krävde fem människoliv. Det är första gången några medlemmar av "irländska republikanska armén" dömts till döden i England, och deras kamrater ha hotat med svåra repressalier om domarna exekveras.(Sv.D. fr London)

Spanska krigets facit.

Enligt officiell spansk statistik uppgår antalet sårade ur Francos armé till 300.000, därav 50.000 invalider. Spanska främlingslegionen förlorade 10.000 man i stupade och sårade under inbördeskriget.
(TT fr Havas)

-56:3

3 febr. 1940

Balkankonferens.

Balkanententens råd sammanträdde 2/2 i Belgrad. Sammanträdet ägnades åt ~~expos~~ exposéer av Turkiets, Rumäniens, Greklands och Jugoslaviens utrikesministrar över deras länders politik och relationer till grannstaterna. Turkiske utrikesministern Saradjoglu redogjorde bl.a. för den överläggning han haft med bulgariske konseljpresidenten och utrikesministern Kjosseivanoff, varvid denne upprepat på otvetydigt sätt de försäkringar han nyligen givit rörande sitt lands hållning till grannarna, nämligen att Bulgarien icke i något fall ämnar dra fördel av svårigheter som det ena eller andra landet eventuellt kan råka ut för. Beträffande Ungern beslöt man söka åstadkomma en lösning som kan verka neutraliserande på alla problem vilka beröra Balkan- och Donauländernas intressen i nuvarande internationella läge. De 4 utrikesministrarna äro fullständigt överens om att göra allvarliga ansträngningar för att snarast möjligt kunna nå fram till ett närmande mellan Balkan- och Donauländerna under förutsättningen att detta närmande icke pålägger vissa stater offer som vore ägnade att försvaga Balkanententen.

(TT fr Havas)

x

157:1

4 febr.1940

<u>Kanadensiska krigsfartyg.</u>

Kanadensiska regeringen har 3/2 givit order om byggande av 45 krigsfartyg för jakten på ubåtar. De skola vara färdiga 1941. (TT fr Havas)

<u>Tal av Stanley.</u>

Brittiska krigsministern Stanley höll 3/2 ett tal i Newcastle, vari han bl. a. yttrade: "Vi ha blott ett krigsmål: att vinna kriget, och ett fredsmål: att freden blir varaktig. Hitler har fått en apologet i Hertzog, som i ett tal nyligen lade skulden för alla svårigheter på Versaillesfördraget. Vilka svagheter detta fördrag än må ha haft, så uppbars det av tanken att frigöra folken av annan nationalitet från tyskt herravälde." Stanley riktade skarpa anklagelser mot tyskarna för deras behandling av tjecker, polacker, österrikare, judar, katoliker och protestanter. "Man har kallat Versaillesfreden en hård fred. Tror Ni, att ett segrande Tyskland hade nöjt sig med en sådan fred? Vi begära ingenting av tyskarna. Vi skulle med största glädje taga en fred, som vore både säker och hedersam." Stanley ansåg dock, att ingen varaktig fred kunde nås genom förhandlingar. Avgörandet måste komma i form av en seger som följd av uthållighet, uppoffringar och mod.
(TT fr London)

x

158:1

5 febr.1940

Balkankonferensens kommuniké: Efter avslutande 4/2 av sammanträdet med Balkanententens permanenta råd uppläste rumänske utrikesministern Gafencu i sin egenskap av rådets president den officiella kommunikén. Däri heter det:"Vid de åsiktutbyten som medlemmarna av det permanenta rådet hade i en vänskaplig och förtroendefull atmosfär konstaterades enhälligt följande: 1)De fyra staterna ha gemensamt intresse av att fred, ordning och säkerhet upprätthålles i Sydosteuropa; 2) De äro fast beslutna att fortsätta sin klart fredliga politik och var för sig inta en oförändrad hållning till den nuvarande konflikten för att bespara denna del av Europa krigets prövningar; 3) De önska förbli förenade i en entent som endast tjänar sina egna syften och icke är riktad mot någon samt gemensamt trygga vars och ens rättigheter, oberoende och integritet; 4) De åstunda uppriktigt att upprätthålla och vidare utveckla de vänskapliga förbindelserna med grannländerna i en anda av ömsidig förståelse och fredligt samarbete; 5) Det är nödvändigt att utveckla och fullända de ekonomiska banden och förbindelserna mellan Balkanstaterna, särskilt genom att öka handelsutbytet inom ententen; 6) Balkanpakten förlänges på en ny period om sju år, som börjar 9/2 1940; 7) De fyra utrikesministrarna äro beslutna att upprätthålla intim kontakt med varandra till nästa ordinarie sammanträde med det permanenta rådet. Detta sammanträde skulle hållas i febr. 1941 i Aten." (TT fr Havas)

158:2

5 febr. 1940

Fördrag Bulgarien-Sovjet. Högsta sovjets presidium har 4/2 ratificerat handels- och sjöfartsfördraget mellan Sovjetunionen och Bulgarien, ingånget 5/1 i Moskva. (TT fr Tass)

Ingen olja till Sovjet. Förenta staternas legation i Stockholm meddelade 4/2, att inga oljeprodukter av något slag, vare sig bensin eller andra, exporterats från Förenta staterna till Sovjetunionen sedan november 1939. (DN)

USA:s flotta. Av dokument, som amerikanska flottdepartementet offentliggjorde 4/2, framgick, att USA:s flotta kom i 2:a rummet ifråga om tonnaget men blott i 5:e om man tar hänsyn till fartygens ålder. USA hade 980.070 ton moderna krigsfartyg och 280.240 ton överåriga. På grund av utrangering skulle tonnaget minskas med 22.000 ton under 1940. Först 1945 skulle amerikanska flottan uppnå den ordinarie styrkan hos moderna flottor. såvida icke nybyggnader igångsattes snabbt. Den amerikanska flottan med sina 1.021.170 ton angavs i flottdepartementets översikt vara 180.000 ton mindre än en japansk-tysk kombination, som även skulle förfoga över 305 nya enheter mot blott 105 för USA. Den japanska och tyska överlägsenheten gällde främst ubåtar och jagare. (TT fr Havas)

x

159:1

6 febr.1940

Svensk ambulans bombarderad. En av de svenska ambulanserna i Finland har nyligen varit föremål för de ryska flygarnas bombfällning meddelades 5/2. Skadorna blevo små.
(DN fr Helsingfors)

Ryska förluster. Från Helsingfors meddelades 5/2, att 18:e ryska divisionen förintats vid Kitelä nordost om Ladoga. 15.000 à 20.000 man uppges ha dödats eller tillfångatagits. Därmed misslyckades ryska försöket att rulla upp Mannerheimlinjen genom ett flankangrepp längs Ladogas norra strand.
(TT fr Reuter)

Holländsk överbefälhavare. Överbefälhavaren över holländska lant- och sjöförsvaret, general I.H.Reynders erhöll 5/2 avsked. Till hans efterträdare utnämndes general H.G. Winkelman.
(DN fr Amsterdam)

Belgiens neutralitet. Vid ett politiskt möte 5/2 höll belgiska kammarens talman van Cauwelaert ett tal, vari han bestred, att Belgiens neutralitet skulle betyda, att det icke kunde modifiera sin ställning, om Holland utsattes för invasion.
(TT fr Bryssel)

159:2

6 febr.1940

<u>Indiens ställning.</u>

Vicekungen av Indien, lord Linlithgow, hade 5/2 en längre konferens med Gandhi, under vilken de aktuella problemen behandlades och vice-kungen framlade en del förslag. Gandhi uttryckte sin tillfredsställelse över den anda vari dessa förslag framlagts, men gjorde det klart att de enligt hans uppfattning icke fullt ut motsvarade kongresspartiets krav. Gandhi föreslog, att det under rådande förhållanden skulle vara bättre att uppskjuta förhandlingarna för att istället undanröja de svårigheter som uppstått. Vice-kungen underströk brittiska regeringens allvarliga önskan att Indien så snart som möjligt skulle få dominionställning och dess vilja att underlätta uppnåendet därav. (DN från New Delhi)

<u>Fransk protest i Tokyo.</u>

Officiellt meddelades 5/2 i Paris, att franske ambassadören framfört en energisk protest i Tokyo mot en japansk bombraid 2/2 mot den i fransk ägo befintliga Jünnanjärnvägen. (TT fr Reuter)

x

160:1

7 febr.1940.

Ryssarna sänka svensk båt.

Svenska ångaren "Wirgo" sänktes 6/2 i åländska skärgården av ryska bombflygare. Några besättningsmän blevo utsatta för kulspruteeld från de ryska planen. (DN)

Bomber mot lasarettsfartyg.

Ryska flygare ha 6/2 med bomber och kulspruteeld gått till anfall mot ett finskt lasarettsfartyg, som låg infruset. På lasarettsfartyget voro anbragta tydliga Röda kors-tecken. (DN från FNB)

Hjälp åt Finland.

Brittiska understatssekreteraren Butler har 6/2 i underhuset uttalat, att regeringen till fullo inser det brådskande i att ytterligare flygplan göras disponibla för Finland. (TT fr London)

Ingen tysk hjälp till Sovjet.

I Berlin förklarades 6/2 officiellt, att Sovjet aldrig bett om understöd av något slag mot Finland samt att Tyskland aldrig givit Ryssland någon militär hjälp i den rysk-finska konflikten. (TT fr DNB)

Tysk-ryska handeln.

På grund av de tysk-ryska överenskommelserna har godstrafiken mellan de båda länderna nu återupptagits i stor omfattning meddelades 6/2. En direkt tysk-rysk godstaxa har trätt i kraft. Tills vidare omlastas de varor som komma

7 febr.1940

från Sovjetunionen på de nio gränsövergångsstationerna till tyska godsvagnar. (TT fr DNB)

Folkförflyttningar.

Sedan hemtransporten av tyskarna från Galizien och Volhynien nu avslutats, kan man konstatera, att under 42 dagar fram till 31/1 118.000 tyskar med 22.000 hästar, 1.500 nötkreatur och 12.000 vagnar passerat den tysk-ryska intressegränsen. (TT fr DNB)

Indiens minoriteter.

Efter överläggningar mellan vice-konungen av Indien och ordföranden i allindiska muhammedanska förbundet, Jinnah, 6/2 utsändes följande kommuniké: Jinnah underströk den stora vikt muhammedanerna och andra minoriteter fästa vid att man vid alla överenskommelser eller diskussioner som kunna äga rum beaktar, att deras ställning tryggas. Vicekonungen försäkrade Jinnah, att brittiska regeringen till fullo inser nödvändigheten av att trygga minoriteternas legitima intressen." (TT fr New Delhi)

Deklaration av Gandhi.

Gandhi har utsänt följande deklaration om sin överläggning med vicekonungen 5/2: "En livsviktig olikhet mellan kongresspartiets krav och vice-konungens erbjudande ligger i det förhållandet att vice-konungens anbud avser att brittiska regeringen slutgiltigt skall bestämma över Indiens öde, medan kongress-

160:3

7 febr.1940

partiet avser motsatsen...Jag ser ingen utsikt till en fredlig och ärofull överenskommelse med England, för så vitt icke de väsentliga meningsskiljaktigheterna utplånas och England beslutar sig för den rätta kursen, nämligen att acceptera det förhållandet att tiden nu är inne då Indien måste tillåtas bestämma sin egen författning och status. Då detta skett komma frågorna om försvaret, minoriteterna, furstarna och de europeiska intressena att lösas automatiskt."- "Vad försvaret beträffar",heter det vidare, "skulle ett obeväpnat och fredligt Indien lita till hela världens goda vilja, ehuru jag medger, att detta endast är en dröm för närvarande." (TT fr Reuter)

<u>"Asama Maru"-affären.</u>

Japanske utrikesministern Arita framlade 6/2 en rapport om "Asama Maru"-intermezzot. I rapporten heter det, att japanska regeringen uppskattar brittiska regeringens önskan att snabbt uppnå en vänskaplig lösning av frågan, men då det antal män, som England vill frigiva, enligt japansk mening är för litet, kan Japan icke känna sig tillfredsställt. I den brittiska svarsnoten 27/1 på den japanska protesten i frågan erbjöd sig England att frige 9 av de 21 fångna tyskarna men förbehöll samtidigt alla sina rättigheter. Japan krävde i sin not 6/2, att även de återstående 12 skulle friges. För att hindra ett upprepande av händelser i stil med "Asama Maru"-intermezzot

160:4

7 febr.1940

beslöt japanska regeringen utfärda förbud för personer tillhörande krigförande makters väpnade styrkor att resa med japanska fartyg.
(TT fr Reuter)

Fartygsförluster. Officiellt meddelas i London, att antalet genom fientlig aktion sänkta fartyg under den vecka som slutade 5/2 var 14 på tillhopa 42.615 ton, nämligen 8 brittiska på 25.069 ton och 6 neutrala på 17.546 ton.
(TT fr London)

x

161:1

8 febr.1940

Amerikanskt lån till Finland. Senatens utrikesutskott godkände 7/2 lagförslaget om att Export and Import Banks kapital skall ökas med 100 milj. dollar, varigenom det blir möjligt att ge Finland och Kina lån på 20 milj. dollar vartdera.

(TT fr Reuter och Havas)

Razzia i Paris. Parispolisen företog 5/2 en omfattande razzia hos sovjetryska handelsrepresentationen, resebyrån Intourist samt i bostäderna hos de anställda på handelsrepresentationen liksom även i de sovjetryska skolorna i den franska huvudstaden. Sovjets ambassadör i Paris har framfört en protest hos franska regeringen. (DN fr Moskva)

Sabotörer i USA. Federala åklagarjuryn i Förenta staterna har 7/2 anställt åtal mot medlemmar av den s.k. Kristna fronten för konspiration mot Förenta staternas regering. Polischefen Edgar Hoover har i ett utlåtande förklarat, att de anklagade ämnat begå terrorhandlingar och sabotage mot krigsmateriel, som skulle sändas till Europa, samt att de hoppades få till stånd en totalitär regim i Förenta staterna. (TT fr NewYork)

161:2

8 febr.1940

Japans politik. På tal om Japans förbindelser med främmande makter förklarade premiärminister Yonai och utrikesminister Arita 7/2 som svar på frågor i underhuset: 1) Konferensen i Charbin med ryssarna angående gränsen vid Nomanhan har avbrutits såsom resultatlös. Man avvaktar nu sammanträdet med den stora gränskonferensen för att lösa samtliga gränsfrågor, vilket regeringen anser brådskande. Fiskeri- och handelsfördragsförhandlingarna fortsättas. 2) Antikominternpolitiken är Japans nationalpolitik, och Japan önskar, att fler länder skola ansluta sig till denna politik. För tillfället överväges emellertid från japanskt håll icke något stärkande av antikominternpakten. Sedan Chungkingregeringen upplösts, kommer Chiang Kai-sheks eller hans medarbetares medverkan i den nya centralregeringen icke att avvisas. Vad Förenta staterna beträffar strävar Japan alltjämt efter att få till stånd ett nytt handelsfördrag. (TT fr Tokyo)

x

162:1

9 febr.1940

Günther om neutraliteten.

Utrikesminister Günther höll 8/2 ~~ett anförande inför riksdagens interparlamentariska grupp.~~ Han framhöll, att neutraliteten måste kunna försvaras med de militära maktmedel som behövas."De krigförande makternas regeringar synas på senaste tiden ha ändrat uppfattning om betydelsen av de neutralas hållning. De neutralas förpliktelser äro mer framträdande och med betydelsefulla än deras rättigheter. Jag skulle vilja exemplifiera min tankegång genom att utgå från den engelska förklaringen i början av kriget att vilja respektera Sveriges neutralitet så länge den respekterades av Englands fiender. Det var nog många som undrade över denna formulering. Från engelsk sida kunde saken lika väl ha uttryckts så: Vi ämna respektera er neutralitet, så länge ni själva vilja och kunna inta en neutral hållning gentemot oss, men om ni bli oneutrala mot oss, så upphör vårt åtagande gentemot er. Om vår neutralitet kränkes av Tyskland, exempelvis genom kapning av fartyg innanför tremilsgränsen, så är det inte Tysklands attack mot oss som är avgörande ur engelsk synpunkt, utan det är vår oförmåga eller bristande vilja att avvärja neutralitetskränkningen." (DN)

162:2

9 febr.1940

Tal av Chamberlain.

I den översikt över krigsläget, som premiärminister Chamberlain 8/2 avgav i underhuset, uttalade han vid flera tillfällen i skarpa ordalag sin förkastelsedom över de tyska flygangreppen mot sjöfarten. Särskilt omnämnde han angreppet mot fyrskeppet "East Dudgeon" utanför Humbers mynning, då detta sänktes av ett tyskt bombplan. "Vi samt andra civiliserade nationer äro av den åsikten, att fyrskepp måste vara fredade från fientligheter, och vad de brittiska fyrskeppen beträffar användas de icke ens för rapportering av fientliga krigsfartyg i närheten."' I fråga om Finland yttrade Chamberlain bl.a.: "Den framgång som hittills följt de finska vapnen har framkallat världens beundran och det är oss en glädje att tänka, att den hjälp som lämnats av vårt land varit av verkligt värde för Finland. Det är mig också en glädje att säga, att ytterligare hjälp nu är på väg." (TT fr Reuter)

Brittiska krigsmålen.

Brittiska arbetarpartiet har 8/2 utsänt ett manifest om krigs- och fredsmålen. Det heter häri bl.a.: "Arbetarpartiet stöder oreserverat de allierades försvarskrig mot det nazistiska angreppet, emedan det anser detta krig vara ett mindre ont än det slaveri som till slut skulle bli det enda alternativet. Arbetarpartiet är övertygat om att de allierade icke böra träda i fredsförhandlingar annat än med en tysk regering, som icke blott ställt i utsikt utan även verkligen genomfört vissa handlingar av gottgörelse, såsom återställan-

162:3

9 febr. 1940

det av de polska och tjeckoslovakiska folkens frihet och bortförandet av tysk polis och tyska styrkor från deras områden. Det österrikiska folket måste få frihet att avgöra, om det vill stanna kvar inom det tyska riket. Till tyskarna säger arbetarpartiet, att vi motsätta oss varje försök utifrån att sönderdela Tyskland." (TT fr London)

Brittiska förluster. Officiellt meddelades i London 8/2, att 431 brittiska sjömän dödats och 235 skadats sedan krigets början. (TT fr London)

Fartygsförluster. I Berlin meddelas: Från krigsutbrottet till den 31/1 uppgår den sammanlagda förlusten i fientliga och neutrala handelsfartyg till 409 fartyg på 1.493.431 bruttoton. Den tyska handelssjöfarten har t.o.m. 31/1 lidit följande förluster: vid krigsutbrottet beslagtog fienden i sina hamnar 13.196 bruttoton, medan han uppbringat 82.236 bruttoton. 141.525 bruttoton ha undandragits fienden genom att fartygen sänkts av sina egna besättningar. De tyska förlusterna uppgå därmed till sammanlagt 42 fartyg på tillsammans 236.957 bruttoton. De sammanlagda förlusterna i fientliga och neutrala handelsfartyg sedan krigets början äro med all sannolikhet större än 1,5 milj. ton. Sedan krigets början fram till 31/1 ha utöver de tidigare

162:4

9 febr.1940

nämnda siffrorna 354 fartyg på sammanlagt 607.881 bruttoton av de tyska sjöstridskrafterna införts till tyska hamnar för kontrabandsundersökning.
(TT fr DNB)

I London meddelas: De rätta förlustsiffrorna äro från krigets början t.o.m. 4/2: 143 brittiska fartyg på sammanlagt 505.998 ton, 14 allierade fartyg på 76.689 ton samt 117 neutrala fartyg på 342.357 ton, d.v.s. sammanlagt 274 fartyg på sammanlagt 925.044 ton. (TT fr Reuter)

x

163:1

10 febr.1940

Polens ställning. Generalguvernören i Polen, riksminister Frank, gav 7/2 upplysningar om förhållandena i generalguvernementet och sade bl.a.:"Tredje rikets ~~första~~ generalguvernement är statsrättsligt en modern skapelse av Hitler, avsedd att vara polackernas land. Här i "Ostraum" komma vi att skapa ett verkligt samarbete och ett fredligt förhållande mellan den tyska administrationen och det polska folket. Generalguvernementet är i motsats till det tjeckiska protektoratet icke en beståndsdel av det tyska riket. Däremot är det den tyska maktens suveränitetsområde. Dess areal är 110.000 kvkm (den polska staten omfattade 390.000 kvkm), och dess befolkning uppgår till 14,5 milj. (Polen hade 32,5 milj.) 12 milj. äro polacker, 2 milj. judar, 500.000 ukrainare och 70.000 tyskar. Görings fyraårsplan ligger till grund för produktionen även i Polen. 1938 producerade Polen 90.000 ton järnmalm, i år produceras 3000.000 ton. Svavelkisproduktionen sättes upp från 40.000 ton till 150.000 ton, och oljeproduktionen från 130.000 ton till 180.000 ton. Den översta förvaltningen i generalguvernementet är helt igenom tysk, men i övrigt arbeta även de förra polska tjänstemännen. 20.000 judar ha invandrat från Tyskland. Det lägges intet hinder i vägen för dem att utöva sina näringar. De tyska raslagarna ha icke införts i Polen. Generalguvernörens

163:2

10 febr. 1940

huvudstad är det av kriget oskadade Krakow, bl.a. därför att alla regeringsbyggnaderna i Warszawa äro förstörda. Warszawa har nu 1,8 milj. invånare mot 1,4 då kriget utbröt." (DN fr Berlin)

<u>USA företar sonderingar i Europa.</u>

Förenta staternas regering har, enligt vad utrikesminister Hull 9/2 meddelade, inlett diplomatiska förhandlingar av informationskaraktär med neutrala regeringar, som uttalat sin önskan att freden måtte återställas. Förhandlingarna kunna utsträckas att omfatta även krigförande stater i vad det gäller frågor rörande ett sunt internationellt ekonomiskt system och en världsomfattande minskning av rustningarna. Samtidigt meddelades, att understatssekreteraren i utrikesdepartementet Sumner Welles 17/2 avreser till Europa för att studera läget i Italien, Frankrike, Storbritannien och Tyskland. De påtänkta överläggningarna komma icke att röra sig om någon viss plan utan få formen av preliminära undersökningar rörande ekonomiska och rustningsproblem. De skola icke omfatta frågor som ha att göra med de nuvarande krigsförhållandena.

Roosevelt framhöll vid en presskonferens 9/2, att Sumner Welles fått instruktion att icke framställa några förslag eller göra några utfästelser på Förenta staternas vägnar, och att de uttalanden som göras inför honom av

163:3

10 febr. 1940

personer i hög officiell ställning i de europeiska regeringarna komma att relateras endast för presidenten och utrikesminister Hull.
(DN fr Washington)

Handelskammare upphör.

Enligt meddelande från Moskva har ~~den~~ amerikanska handelskammaren där 8/2 upphört.
(DN fr Berlin)

Amerikanska neutralitetszonen.

Den panamerikanska neutralitetskommittén har 9/2 gjort upp en rad förslag till bestämmelser i syfte att utestänga krigförande länders ubåtar från amerikanska hamnar och territorialvatten. Undantag beviljas endast vid force majeure, dåligt väder, brådskande reparationer och i humanitära fall.
(TT fr Reuter)

x

164:1

11 febr.1940

<u>Svensk protest i Moskva.</u> Svenska beskickningen i Moskva har 10/2 inlagt protest hos Sovjetunionens regering med anledning av bombfällningen mot ångfartyget "Wirgo" 5/2.
(DN)

<u>Polska jordbruks-arbetarna.</u> De polska fångar som hösten 1939 placerades inom det tyska jordbruket ha över vintern blivit kvar på sina platser för att omedelbart stå till förfogande vid vårarbetet. Deras antal är omkr. 1 miljon.
(TT fr DNB)

<u>Brittiska rustningar.</u> Brittiska regeringen har hos Canadian Associated Aircraft placerat en order på militärflygplan för omkr. 30 milj. dollar, meddelar överkommissariens kansli 10/2. Ordern är den största i sitt slag som någonsin gjorts i brittiska dominions.
(TT fr Reuter)

<u>Tal av Roosevelt.</u> President Roosevelt höll 10/2 ett tal i Washington. Han yttrade därvid bl.a.: "Amerikas sympatier äro i 98% på Finlands sida. Förenta staternas hjälp åt Finland har rönt opposition på en del håll, där den betecknats såsom ett försök att tvinga Amerika in i det imperialistiska kriget. Detta är rent nonsens." Presidenten ansåg det självklart, att Amerika önskar hjälpa Finland genom att låna eller skänka pengar. "Att vi själva skulle gå i krig mot Sovjetunionen är dumt prat."
(TT fr Reuter)

164:2

11 febr.1940

<u>Japansk politik.</u> Japanske utrikesministern Arita uttalade 10/2 i parlamentet, att Japan icke har något emot att sluta en nonaggressionspakt med Holland rörande Nederländska Indien. Japan har inga territoriella avsikter i Södra havsområdet och är berett att sluta nonaggressionspakter med de länder, som ha besittningar i detta område, om de så önska. (TT fr Reuter)

x

165: 1

12 febr.1940

Finsk dementi om fredsmedling.

Med anledning av uppgifter som publicerats i utländska tidningar och enligt vilka en medlingsverksamhet vore att vänta från en stormakts sida för att åstadkomma fred mellan Finland och Ryssland meddelade utrikesminister Tanner 11/2, att framställningar i denna riktning icke gjorts hos Finlands regering och att denna ej heller hade någon vetskap om ett sådant initiativ.

(DN fr Helsingfors)

Hjälpaktion för Polen.

F. amerikanske presidenten Hoover har 11/2 utsänt en appell till de franska, brittiska, polska och amerikanska regeringarna om samarbete för att hjälpa det erövrade Polen och lindra nöden i detta land. Hoover begär, att möjligheter skapas för att varor och livsmedel skola kunna passera den brittiska blockaden och transporteras till tyskt område.(TT fr Havas)

"IRA"-demonstration.

Över 10.000 personer demonstrerade 11/2 i Dublin mot två irländska terroristers avrättning. Demonstrationen var arrangerad av "Old IRA Association" vilken ej varit aktiv sedan traktaten mellan England och Eire trädde i kraft. Ledaren för "Old IRA", Simon Donelly, höll ett anförande, vari han beskyllde England för "hat och bitterhet mot Irland och den irländska rasen. "Vi äro fullkomligt på det klara med", sade Donelly, "vad vi önska skall

165:2

12 febr.1940

bli följden av detta krig. Vi önska de fienden slagen som förtryckt vårt folk i 700 år och härtill nu fogat den sista veckans blodsdåd. För ögonblicket äro vi ej i stånd att med makt rycka vårt land från England, men vi kunna fortsätta våra ansträngningar att visa att vi endast vänta på ett tillfälle att tvinga England att släppa taget om detta land, både militärt och ekonomiskt." (UP fr Dublin)

Kanadas generalguvernör död.

Generalguvernören över Kanada lord Tweedsmuir avled 11/2. (TT fr Montreol)

Rysk import från USA.

Från New York meddelas:
Sovjetunionen har betydligt ökat sina inköp av varor och material från USA, sedan kriget i Finland började. Enbart under december importerade ryssarna för 15.5 milj.dollar därifrån. Denna enda månadsimport utgjorde mer än en fjärdedel av Rysslands hela import från USA under 1939, vars värde uppgick till ca. 57 milj. dollar. Huvudparten av Sovjets inköp från USA utgöres av tunga maskiner, vilka användas för tillverkning av flygplan och motorfordon, inklusive stridsvagnar. Förutom maskiner köpte Sovjetunionen tenn, koppar, gummi, olja samt för 5 à 6 milj. dollar molybdenmalm för tillverkning av stål. (Times fr. New York)

x

166:1

13 febr.1940

Fördrag Holland-Japan uppsagt. Officiellt meddelades i Haag, att japanska regeringen 12/2 uppsagt skiljedoms- och förlikningsfördraget med Holland av 1933 och samtidigt meddelat, att den hoppas snart kunna inleda förhandlingar om ett nytt fördrag, som tar hänsyn till det ändrade läge, i vilket Japan befinner sig gentemot folkförbundet och permanenta internationella domstolen.
(TT fr Nederländska Telegr.byrån)

Tysk-ryskt avtal. I en i Berlin utfärdad kommuniké heter det: Efter slutförda förhandlingar har den ekonomisk överenskommelsen mellan Tyskland och Sovjetunionen avslutats 11/2. Den ekonomiska överenskommelsen stipulerar om utförsel av råvaror från Sovjetunionen till Tyskland, som skall kompensera dem med industriella leveranser. Varuomsättningen mellan Tyskland och Sovjetunionen skall redan första året av överenskommelsens giltighetstid nå en omfattning som överstiger den högsta nivå vilken någonsin uppnåtts sedan världskriget. (Sv.D. fr Berlin)

Trupper till Egypten. Nya Zeelands expeditionskår samt andra australiska imperiekåren ha 12/2 anlänt till Suez. (TT fr London)

Ny president i Costa Rica. Till president i republiken Costa Rica valdes 12/2 Rafael Calderon.
(TT fr New York)

x

167:1

14 febr.1940

Finsk protest mot luftangreppen.

Finska utrikesministeriet har 13/2 i regeringens namn tillställt de utländska staternas utrikesministerier en not med statistiska uppgifter om de ryska flygangreppen mot civilbefolkningen och bombardemangen av sjukhus m.m. I noten konstateras, att Sovjetunionen på ett grovt sätt brutit mot huvudprincipen för all krigföring, nämligen att fientligheterna skola inriktas uteslutande mot motståndarens stridskrafter och militära mål. Huvudmålet för de ryska luftangreppen har, heter det, varit terrorisering av civilbefolkningen. I noten påvisas, att de ryska lantstridskrafterna visat stor hänsynslöshet i sin stridsverksamhet. Härvid ha även flera fall inträffat, då den vita flaggan, tecknet på underkastelse, missbrukats. Finska regeringen konstaterar även, att Sovjetunionens blockadåtgärder mot Finland varit olagliga, då Sovjetunionen icke ansett sig befinna sig i krig med Finland. Dessutom uppfyller denna blockad icke kraven i Parisförklaringen av år 1856 vad angår blockadens effektivitet. Slutligen påpekas i noten, att ehuru Sovjetunionen på många sätt brutit mot även de primäraste regler för krigföring, har Finland dock icke skridit till några slags hämndåtgärder. Finland har uppträtt så även för den skull att Finland icke ville försvåra åvägabringandet av fredstillstånd. (DN fr Helsingfors)

x

168:1

15 febr.1940

Svenska rustningar.

Proposition framlades 14/2 i svenska riksdagen om uppsättande av två nya jaktplansflottiljer och två nya flygspaningsdivisioner. Materielkostnaden beräknas till 94,5 milj., därav 86 milj. kr för flygplan. (DN)

Brittiska frivilliga till Finland.

Officiellt meddelades 14/2 i London, att brittiska regeringen bevilja generell licens för brittiska undersåtar att inträda som frivilliga i den finska armén samt även tillstånd att upprätta en rekryteringsorganisation i London. (DN fr London)

USA:s flottprogram.

Amerikanska representanthusets marinutskott tillstyrkte 14/2 enhälligt det av president Roosevelt godkända flottbyggnadsprogrammet till en kostnad av 655 milj. dollar. (TT fr Reuter)

Tysk not till Panama.

14/2 publicerades i Berlin den not, som tyska regeringen låtit överlämna till Panamas utrikesminister som svar på Panamakonferensens förslag om upprättande av en s.k. säkerhetszon runt om den amerikanska kontinenten. I noten vill tyska regeringen icke tillerkänna de amerikanska republikerna befogenhet att ensidigt besluta om åtgärder som avvika från den hittills gällande rätten. Med hänsyn till olikheterna mellan Tyskland och de övriga krigförande makterna vad avser besittningar i Amerika föreslås i noten, att

168:2

15 febr.1940

England och Frankrike skulle förbjudas utnyttja dessa besittningar som utgångs- eller stödjepunkter för krigiska aktioner. Tyska regeringen förklarar sig villig respektera säkerhetszonen endast om den strikt respekteras av engelska och franska krigsfartyg. (TT fr DNB)

<u>USA:s export.</u> Amerikanska handelsdepartementets statistik visar, att värdet av USA:s export 1939 var: till Storbritannien 505,2 milj. dollar, Kanada 495,4 milj. Japan 231,4 milj., Frankrike 182,8 milj., Filippinerna 100 milj. samt Tyskland 47,3 milj. (TT fr Havas)

<u>Japans krigsutgifter.</u> Japanske finansministern meddelade 14/2 i underhuset, att Kinakriget dittills kostat Japan ca. 15 miljarder yen. (TT fr Tokyo)

x

169:1

16 febr.1940

Tal av Göring. Generalfältmarskalk Göring höll 15/2 ett radiotal, vari han om den brittiska blockaden bl.a. yttrade:"I öster, söder och norr stå tillfartsvägarna till Tyskland öppna, och dessutom möter denna svaga blockad ett tyskt näringsliv vilket i motsats till år 1914 har sina grundvalar djupt rotade i hemlandets jord. Ekonomiskt kunna vi ej besegras, ännu mindre militärt, och under inga omständigheter ifråga om vår hållning."Göring meddelade, att över 1 milj. polska lantarbetare skulle komma till Tyskland för att arbeta inom jordbruket jämte de krigsfångar, som redan satts in i denna uppgift. För att öka produktionen av fettämnen skulle den för oljefröodling utnyttjade arealen ökas till minst 200.000 hektar. (TT fr DNB)

Deklaration av Chamberlain. Premiärminister Chamberlain framhöll 15/2 i underhuset, att Storbritannien icke ämnar ge sig in på någon terroristisk luftkrigföring. Uttalandet gjordes med anledning av en fråga, om regeringen ämnade överge principen om undvikande av bombardemang av civilbefolkningen. (TT fr London)

Regeringskris i Bulgarien. Bulgariska regeringen Kjosseivanov avgick 15/2. Konungen gav dittillsvarande undervisningsministern, professor Filov, i uppdrag att bilda den nya regeringen. (TT fr Reuter)

x

170:1

17 febr. 1940.

Deklaration av P.A. Hansson.

Statsminister Hansson meddelade 16/2: "Vid olika tillfällen har svenska regeringen från Finlands regering mottagit framställningar om leverans av förnödenheter. Dessa framställningar ha i allmänhet kunnat tillmötesgås. Frågor om beredande av vård i Sverige av sårade och invalider från Finland samt om överflyttning av civil arbetskraft från Sverige till Finland ha ävenledes dryftats och föranlett åtgärder. Under besök i Stockholm ha medlemmar av Finlands regering upptagit frågan om personell militär hjälp. Senast 13/2 hade Finlands utrikesminister ett samtal i denna sak med svenska stats-, utrikes- och försvarsministrarna. Även därvid framfördes önskan om överförande till Finland av svenska militära förband. Från svensk sida hänvisades till de riktlinjer för det svenska biståndet åt Finland som angivits bland annat genom statsministerns uttalande i riksdagen 17/1 1940, vilket vunnit allmän anslutning. Någon förändring i den därvid angivna ståndpunkten hade icke inträtt." (TT)

Norska protester i Berlin.

Norska utrikesdepartementet meddelar, att norska legationen i Berlin vid tre olika tillfällen under februari 1940 överlämnat kraftiga protester till tyska regeringen med anledning av att tyska ubåtar torpederat norska

170:2

17 febr.1940

fartyg och flygare med kulsprutor beskjutit besättningarna, sedan de gått i livbåtarna. (DN fr Oslo)

Franska Finlandshjälpen. Franska pressen publicerade 16/2 ett meddelande, vari det bl.a. heter: "Till uppfyllandet av de förpliktelser som Frankrike åtagit sig gentemot NF har republiken givit Finland en hjälp vars omfång och betydelse överstiger vad man allmänt tänker sig. Flygplan av franskt fabrikat ha sänts till Finland. Finnarna disponera också över artilleri som ställts till deras förfogande från franskt håll." (DN fr Paris)

Ny bulgarisk regering. Den nya bulgariska regeringen bildades 16/2. Den fick följande sammansättning: Konseljpresident och undervisningsminister Filov, utrikesminister förutvarande ministern i Belgrad, Popov, inrikesminister förutvarande järnvägsministern Gabrovsky. Från den avgångna regeringen kvarstår: finansminister Bojilov, justitieminister Mitakov, krigsminister Daskalov, handelsminister Sagorov, ekonomiminister Begrianov, byggnadsminister Vassilev Järnvägsminister blev Goranov. (TT fr Sofia)

x

171:1

18 febr.1940

"Altmark"-affären.

Norska amiralstaben lämnade 17/2 följande uppgifter: Tyska tankfartyget "Altmark", som var på sydgående under norsk eskort i Jössingfjorden innanför territorialgränsen, stoppades 16/2 av engelska jagare. Vederbörande norska fartygschef protesterade mot neutralitetskränkningen samt förbjöd jagarna att gå längre in. Det brittiska befälet framhöll med skärpa, att det fanns 400 engelska fångar ombord på "Altmark", vars kapten emellertid uppgav att endast 133 man funnos ombord. Sedan den norske fartygschefen talat med kaptenen på "Altmark" förtöjde han sitt fartyg utmed sidan av det brittiska chefsfartyget och underströk, att engelsmännen uppträdde oriktigt samt anmodade dem att lämna norskt territorium, Detta lovade den brittiske fartygschefen men tillade, att han ämnade vänta på det tyska fartyget utanför norskt område. Senare återvände den brittiska jagaren "Cossack", vars chef meddelade, att han hade uppdrag av brittiska regeringen att med eller utan norska regeringens tillstånd befria 400 engelska fångar. Engelsmännen äntrade det tyska fartyget, och strid uppstod. Den norske fartygschefen förklarade, att han icke kommit för att åse en strid samt återvände till sitt eget fartyg. Under tiden fortsatte striden. Sannolikt ca. 400 engelska sjömän gingo härvid ombord på "Cossack". De torde ha varit brittiska fångar

171:2

18 febr.1940

som pansarskeppet "Admiral Graf Spee" tagit i Sydatlanten. "Altmark" stod nu på grund nära land. Dess kapten uppgav senare, att 5 man dödats och 5 svårt sårats. Han framhöll, att någon skottlossning från tysk sida icke förekommit. Den tyska besättningen, omkr.100 man, är alltjämt kvar ombord.
(DN fr NTB)

Norska utrikesdepartementet meddelar: Norska regeringen har 17/2 anmodat legationen i London att underrätta engelska regeringen om det passerade samt inlägga en allvarlig protest mot denna grova kränkning av Norges sjöterritorium. Legationen har anmodats kräva, att brittiska marinen erhåller instruktioner att för framtiden respektera norsk suveränitet. Likaså har legationen anmodats meddela, att norska regeringen av engelska regeringen väntar, att den utlämnar fångarna till norska regeringen samt lämnar ersättning och upprättelse. (TT fr Oslo)

Tyska sändebudet i Oslo har 17/2 i norska utrikesdepartementet överlämnat en protest, vari det heter: "Jag protesterar på det skarpaste mot den engelska jagaren "Cossacks" övergrepp mot tyska ångaren "Altmark" inom norskt territorium, vilket övergrepp medförde tyska förluster i döda och sårade. Jag inlägger den allra skarpaste protest mot den oerhörda kränkningen av folkrätten i norska kustfarvatten och mot att norska regeringen icke givit vårt fartyg "Altmark" tillräckligt skydd. Kränkningen av folkrätten äger

171:3

18 febr. 1940.

någon motsvarighet blott i beskjutningen av Köpenhamn år 1807. Den är enastående i världshistorien, och jag måste under förbehåll för ytterligare krav från min regering insistera på att det tidigare tillståndet på ångaren "Altmark" omedelbart återställes i den mån detta är möjligt, att den åstadkomna skadan gottgöres och att alla till förfogande stående krafter insättas mot gärningsmannen. Jag måste fästa uppmärksamheten på att den allra allvarligaste situation föreligger, vilken kan dra med sig de svåraste konsekvenser." (TT fr DNB)

Brittiska amiralitetet har utfärdat en kommuniké angående befriandet av de brittiska fångarna på "Altmark" 16/2, vari det heter, att mellan 300 och 400 brittiska matroser från handelsfartyg höllos fångna på "Altmark". Med regeringens godkännande gav amiralitetet order att örlogsfartyget skulle tränga in på neutralt territorialvatten, genomsöka "Altmark" och befria de fångar som eventuellt påträffades ombord. Två norska kanonbåtar visade sig vid Jössingfjordens mynning. Den brittiske befälhavaren fick order att framföra ett erbjudande om placering av gemensam engelsk-norsk bevakning på fartyget och med brittiska och norska krigsfartyg eskortera det till Bergen, där

171:4

18 febr.1940

undersökning kunde verkställas enligt folkrätten. Detta anbud godkändes emellertid icke. Kaptenen på en av de norska kanonbåtarna förklarade, att fartyget icke var beväpnat, att han icke kände till något om några fångar ombord, att det blivit undersökt i Bergen dagen förut och fått tillstånd att begagna norskt territorialvatten på sin färd till Tyskland. Efter dessa försäkringar drog sig den brittiska jagarstyrkan tillbaka från norskt territorialvatten, men efter mottagen order från amiralitetet gick flottiljledaren "Cossack" med den brittiske befälhavaren ombord åter in i fjorden. "Altmark" manövrerade för att försöka sänka "Cossack" då denna beredde sig till att lägga till långsides. En strid följde, varunder enligt ett radiomeddelande från "Altmark" fyra tyskar dödades och fem allvarligt sårades. Engelsmännen förlorade en man. (TT fr Reuter)

Sumner Welles till Europa.

Biträdande amerikanske utrikesministern Sumner Welles samt president Roosevelts speciella sändebud till Vatikanen Myron Taylor avreste 17/2 till Europa. (TT fr Reuter)

x

172:1

19 febr.1940

Tal av Koht.

Norske utrikesminister Koht höll 18/2 i Trondheim ett tal, vari han bl.a. yttrade:"Den utrikespolitiska situationen som den ligger till för Norge, är farligare och svårare än den var under förra världskriget. Våra uppgifter bli denna gång icke blott att undvika att vår neutralitet kränkes eller att hålla oss utanför allt som räknas som oneutral politik".

Rörande västmakternas krav på att Norge skall uppge neutraliteten, sade utrikesministern, att det norska folket icke kan känna det som en synd eller en besvikelse att det håller sig neutralt i kriget mot Tyskland."Norge har aldrig velat föra annat än fredspolitik."..."Överfallet mot Finland måste väcka de gamla misstankarna om att Ryssland hyste planer även mot Norge. På olika sätt kunde vi då få den känslan att Finland kämpade för oss vid sitt motstånd mot det ryska överfallet. De norska statsmakterna ha likväl fasthållit vid att Norge skall förbli stående utanför även detta krig. Vi hoppas, att vi skola ha styrka nog att värna vårt eget land, men krigshjälp åt andra kan man icke vänta av oss."

Om "Altmark"-affären sade Koht bl.a.:"Där kunde vi icke sätta makt mot neutralitetskränkningen, enär övermakten var för stor. Detta är den grövsta neutralitetskränkning Norge under detta krig utsatts för. Men det är klart, att om vi i detta fall icke förmådde värna om vår neutralitet,så har där-

172:2

19 febr.1940

med icke den stat, som led skada - Tyskland - fått någon rätt att föra kriget in på vårt sjöområde." (TT fr Trondheim)

"Altmark"-affären.

Brittiska regeringen har 17/2 i "Altmark"-affären tillställt Norska regeringen ett meddelande,vari det heter:"Det var väl känt att "Altmark" deltog vid reparationsarbeten på "Admiral Graf Spee" och att det tjänat som hjälpfartyg åt det tyska slagskeppet. Vi hade de bästa skäl för vetskapen att det fanns omkr.300 eller 400 brittiska undersåtar ombord och att dessa länge hade levat under outhärdliga omständigheter. "Altmark" troddes också äga offensiv beväpning. Uppgifterna om detta fartyg måste ha varit välkända för norska regeringen,och enligt brittiska regeringens åsikt hade det ålegat de norska myndigheterna att underkasta det den noggrannaste kontroll då det anlöpte Bergen och begärde tillåtelse att få passera genom norskt territorialvatten. Brittiska regeringen vore tacksam för att erhålla fullständiga upplysningar om hur denna kontroll genomfördes och vad som därvid konstaterades. De uppgifter som ingått till brittiska regeringen tyda på att undersökningen varit ytlig, vilket visas därav att man icke upptäckt några fångar. Såvitt fakta i dåvarande stund voro kända för brittiska regeringen syntes det denna att norska regeringen svikit sin plikt som neutral. ..Brittiska regeringen ansåg, som läget var, att den hade all rätt att be-

172:3

19 febr.1940

klaga sig över norska regeringens inaktivitet. Såsom ovan meddelats hade 300 brittiska undersåtar hållits inspärrade i veckor och månader, och om dessa fångar förts till ett fångläger i Tyskland skulle norska regeringen ha varit ansvarig för dessa mäns öde. Vad angår själva det tyska fartyget var förhållandet sådant att brittiska regeringen hade berättigande för yrkandet att "Altmark" skulle interneras." (DN fr London)

x

173:1

20 febr. 1940.

<u>Tal av Kung Gustaf.</u>

I konselj 19/2 anförde konung Gustaf:"Det är på eget initiativ, som jag idag sammankallat min regering för att till statsrådsprotokollet göra följande uttalande: Det är min önskan att för mitt svenska folk klargöra den svåra och ansvarsfulla ställning, i vilken vi nu befinna oss. Jag har ansett det vara min oavvisliga plikt att i det längsta söka hålla vårt land utanför den ödesdigra konflikt, som för närvarande råder i världen. Därför har också med regeringens och riksdagens fulla tillslutning vår neutralitetsförklaring utfärdats. Jag har hela tiden med största beundran följt broderlandet Finlands hjältemodiga kamp mot övermakten. Sverige har från början genom frivilliga och på mångfaldigt annat sätt sökt hjälpa detta land, men från första stunden meddelade jag till Finland, att man där tyvärr ej borde räkna på militär intervention från Sveriges sida. Med sorg i hjärtat har jag efter mogen omprövning kommit till den uppfattningen, att vi i nuvarande läge måste fasthålla vid denna ståndpunkt. Jag har nämligen den bestämda meningen, att om Sverige nu ingrepe i Finland, skulle vi löpa de största risker att bli indragna icke blott i krig med Ryssland, utan även i kriget mellan stormakterna, och ett sådant ansvar har jag icke kunnat ta på mig. I en sådan situation skulle det dessutom sannolikt bli omöjligt att ge Finland det ej ringa bistånd, som det nu erhåller härifrån och så väl behöver, och vilket vi även i fortsättningen äro beredda att ge med varmaste hand. Sveriges livsintressen, dess heder och dess fred utgöra de mål, som

173:2

20 febr.1940

jag ständigt har för ögonen. Med Guds hjälp hoppas jag, att vi på den av oss inslagna vägen skola kunna undgå ett krigs alla olyckor. Fosterlandet har alltid givit mig talrika bevis på tillit och förtroende. Det är därför min innerliga förhoppning, att mitt folk även i denna svåra situation skall förstå och gilla mitt handlingssätt." (DN)

"Altmark"-affären.

Vid norska stortingets sammanträde 19/2 lämnade utrikesminister Koht en redogörelse för "Altmark"-affaren, vari han bl.a.yttrade: Detta tyska fartyg var av det slag, som man i Tyskland kallar Reichsdienstschiff, ett statsfartyg som tagits i tjänst av den tyska örlogsflottan, och detta måste sålunda folkrättsligt räknas som krigsfartyg, icke som handelsfartyg. Då "Altmark" förde statstjänsteflagg och var att räkna i klass med krigsfartyg skulle det enligt folkrättsreglerna varit fritaget från visitationsplikt, och vad representanten för den norska örlogsflottan i bästa fall kunde ha rätt till var att konstatera, att fartyget i verkligheten var det som det gav sig ut för. Det fick han också konstaterat av skeppspapperen, och mer hade han då icke rätt att göra där ombord. Då "Altmark" kom så långt söderut som till nordgränsen av Bergens militärområde kom ett nytt norskt örlogsfartyg och begärde att få företaga visitation. Detta avvisade nu kaptenen på "Altmark" med full laglig rätt, och man avstod då från kravet." Koht förklarade,

173:3

20 febr.1940.

att de brittiska jagarnas överfall på "Altmark" innanför de norska gränserna måste uppskaka norska regeringen, och att regeringen omedelbart protesterat mot en dylik folkrättsstridig och olaglig framfart. Även om "Altmark" hade engelska fångar ombord, så gav detta icke engelsmännen den minsta rätt att skrida till någon aktion på norskt område. Det finns på det hela taget ingen folkrättsregel som förbjuder en krigförande makt att föra fångar genom neutralt område, såframt blott själva genomfarten är laglig."

"Regeringen kan icke tänka sig annat",slöt utrikesministern,"än att när engelska regeringen noga övertänkt vad som skett, så skall den erkänna, att detta står i öppen strid med de principer vilka den själv så många gånger högtidligen har förkunnat. Norge är en liten stat, och det kan icke bygga sin rätt på makt. Men det har trott att stora makter skulle sätta sin ära i att respektera rätten för små likaväl som för stora. Norge skall, åtminstone så länge det kan, höja sin röst till försvar för rätten, och det hoppas, att världen skall ge det rätt i detta fall liksom vid andra tidigare tillfällen. Vi känna oss trygga för att en neutralitetskränkning, sådan som den vi nu varit ute för, skall få sin dom av folkopinionen i alla länder."

(TT fr. Oslo)

173:4

20 febr.1940

"Altmark"-affären.

Utrikesminister Halifax har under sina överläggningar med norske ministern i London tillbakavisat norska regeringens framställning om att fångarna ombord på tyska tankfartyget "Altmark" skulle återlämnas till Norge. (Sv.D. fr London)

Finsk ~~krigsb~~ seger vid Syskyjärvi.

Från Helsingfors meddelades 19/2: Ryssarnas 18:e division gick till anfall mot Syskyjärvi redan under krigets första dagar. Då de finska truppernas anfall insattes blev divisionen omringad i smärre grupper. Fiendens förluster äro, lågt beräknade, 18.000 man. Det krigsbyte, som sedan krigets början erhållits enbart från 18:e divisionen, utgöres bl.a. av: över 100 stridsvagnar, 58 olika kanoner, 12 pansarvärnskanoner, 75 bilar, 23 traktorer och över 60 kulsprutor. (TT fr FNB)

Ryska flygförluster.

Enl.finska högkvarterets kommuniké ha under febr.intill 19/2 nedskjutits 170 fientliga plan. Från krigets början ha sammanlagt 432 plan nedskjutits. (DN fr FNB)

Rysk krigföring.

Officiellt meddelades 19/2 i Helsingfors: Sovjetunionen har åter i sin krigföring begått ett svårt brott mot internationella överenskommelser, ty det

173:5

20 febr.1940

har konstaterats, att de sovjetryska stridskrafterna icke blott angripit Röda kors-tecknet utan jämväl gått till anfall i skydd av detta tecken.
(TT fr FNB)

Folkomflyttningar.

Överflyttningen av vitryssar och ukrainare från generalguvernementet Polens område till Sovjetunionen beräknades vara avslutad i slutet av febr. Antalet återvandrare uppgår till mellan 30.000 och 40.000. Från de till Sovjetunionen hörande forna polska områdena skola 60.000 polacker överflyttas till generalguvernementet. Det är här fråga om polacker, som tidigare bott i generalguvernementet, varifrån de flydde under kriget.
(TT fr DNB)

Brittisk jagarförlust.

Officiellt meddelades i London 19/2, att den brittiska jagaren "Daring" på 1375 ton torpederats och sjunkit. "Daring" är den sjätte brittiska jagare som gått under sedan krigsutbrottet.
(DN fr London)

Brittisk protest i Washington.

England har 19/2 protesterat i Washington mot Amerikas ökade export av tenn och gummi till Ryssland, vilka varor ursprungligen kommit från Dominions. Washington har lovat förhindra vidare export.
(DN fr New York)

Turkisk beredskap.

Turkiska regeringen har 19/2 beslutat sätta den nationella försvarslagen i kraft.
(UP fr Ankara)

x

174:1

21 febr. 1940

"Altmark"-affären.

I brittiska underhuset avgav premiärminister Chamberlain 20/2 en deklaration om"Altmark"-affären, vari han bl.a. yttrade:"Vi hade föreställt oss, att de norska myndigheterna verkställt någon undersökning av "Altmark", och våra klagomål gingo ut på att denna undersökning varit så ytlig att den icke ådagalagt närvaron av brittiska fångar ombord. Det ser emellertid nu ut, som om de norska myndigheterna icke verkställt någon som helst undersökning av det tyska fartyget. Det förhållandet att det tyska fartyget använde radio i norska territorialvatten föranledde icke de norska myndigheterna att vidtaga några åtgärder utöver att klaga och acceptera den gjorda ursäkten." Vidare erinrade premiärministern om att norrmännen avböjde förslaget om gemensam bevakning, så att en riktig undersökning skulle kunna göras i Bergen. Dessutom vägrade den norske officern att följa med det brittiska äntringsmanskapet över till "Altmark". Det torde därför framgå, att de norska myndigheterna icke vid ett utan vid tre eller fyra tillfällen underlåtit att verkställa vederbörlig undersökning av saken."Under dessa omständigheter finner jag det svårt att undgå den slutsatsen att de norska myndigheterna ådagalagt fullständig likgiltighet ifråga om det bruk som den tyska flottan skulle kunna göra av deras territorialvatten. Även om en sådan likgiltighet berodde på tysk påtryckning, är den icke desto mindre enligt brittiska regeringens uppfattning oförenlig med aktivt och opartiskt utövande av en neutrals skyldighet mot oss såsom krigförande. Enligt pro-

174:2

21 febr.1940

fessor Kohts åsikter ser norska regeringen intet hinder för att ett tyskt krigsfartyg använder norska territorialvatten hundratals sjömil i syfte att undgå uppbringning på öppna havet och föra brittiska fångar till ett tyskt fångläger. En sådan doktrin stämmer icke med den internationella rätten sådan brittiska regeringen fattar den. Den skulle enligt vår uppfattning legalisera tyska krigsfartygs missbruk av neutrala farvatten och skapa ett läge som den brittiska regeringen under inga förhållanden skulle kunna acceptera." (TT fr London)

<u>Belgisk skyddslag.</u>

Ett lagförslag i Belgien om "försvaret av de nationella institutionerna" offentliggjordes 20/2. Det stipulerar bl.a. förbud mot alla föreningar och organisationer, som direkt eller indirekt syfta till att undergräva Belgiens oberoende, de författningsenliga fri- och rättigheterna eller det belgiska folkets institutioner. (TT fr Bryssel)

<u>Belgiska fartygsförluster.</u>

Belgiske kommunikationsministern Delfosse meddelade 20/2 i kammaren, att Belgien sedan krigets början förlorat 12 av sina 89 handelsfartyg. Tonnageförlusten uppgår till 50.000 ton av handelsflottans sammanlagda 339.000 ton. Under samma tid ha 5 nya fartyg om tillsammans 25.000 ton förvärvats. (TT fr DNB)

174:3

21 febr.1940

Bomber i Pajala. Pajala kyrkby i Norrbotten, 7 km från gränsen mot Finland, bombarderades 21/2 av ryska flygare, vilka fällde minst 150 spräng- och brandbomber. Två byggnader brändes ner, men ingen människa kom till skada.
(DN fr Haparanda)

Fartygsförluster. Officiellt meddelades i London, att under veckan 12/2 - 18/2 uppgingo förlusterna på grund av fientlig aktion till 5 brittiska fartyg på tillsammans 39.276 ton och 15 neutrala fartyg på 46.801 ton. Brittiska amiralitetet framhåller att förlusterna för sjöfarten under den gångna veckan - sammanlagt 86.077 ton för brittiska och neutrala fartyg - voro de största någon vecka sedan krigets början. Det sammanlagda tonnaget för fartyg, som sänkts av tyskarna utgör därmed 1.059.766 ton.
(TT fr London)

x

175:1

22 febr. 1940.

Svensk protest i Moskva.

Svenska beskickningen i Moskva har 21/2 beordrats inlägga en energisk protest hos sovjetregeringen med anledning av bombardemanget av Pajala. (DN)

Günther om handelskriget.

Utrikesminister Günther avgav 21/2 i andra kammaren sitt svar på en interpellation om den tyska sjökrigföringens metoder gentemot svensk sjöfart. Utrikesministern meddelade bl.a., att t.o.m. 14/2 hade genom torpedering eller minsprängning sänkts sammanlagt 32 svenska lastfartyg med ett totalt tonnage av 63.980 bruttoregisterton. Enligt tillgängliga uppgifter torde därvid 228 svenska sjömän ha omkommit. Enligt vad som med säkerhet kunnat konstateras ha av dessa 32 fartyg 7 torpederats eller eljest sänkts av tyska ubåtar. I åtskilliga andra fall ha uppgifter framkommit om att fartyget skulle ha torpederats. Intet av de sänkta fartygen har veterligen gått i brittisk eller fransk konvoj. Om man utgår från att avsikten varit att i främsta rummet förhindra tillförseln av varor till en krigförande part, kan konstateras, att detta syfte nåtts endast i fråga om ung. 1/6 av de sänkta fartygen. Sänkningen har sålunda i ofantligt mycket högre grad drabbat Sverige än krigförande part. Utrikesministern meddelade vidare, att så sent som 1936 ett försök gjordes att humanisera krigföringen. Detta avtal har inte respekterats.

Handelskriget så det nu bedrives karakteriseras av följande förhållanden:

175:2

22 febr.1940

1)En kontrabandskontroll från västmakternas sida, vilken bl.a. medfört, att ett betydande antal svenska fartyg måst anlöpa brittiska kontrollhamnar belägna inom särskilt farofyllda områden; 2) Kontrabandslistor utfärdade av båda de krigförande parterna och omfattande så gott som samtliga mera betydelsefulla varuslag; 3) Skärpt min- och undervattensbåtskrig, särskilt inom vissa områden, avseende Nordsjön och farvattnen runt Storbritanniens kuster.

Från tysk sida uppräknas tre fall, då neutrala handelsfartyg måste räkna med omedelbart ingripande med vapenmakt från de tyska örlogsfartygens sida. Det första fallet är ett krigsmässigt uppträdande, såsom avbländning, styrande i sick-sack etc. Det andra fallet är deltagande i en fientlig konvoj och det tredje fallet avser de neutrala handelsfartygens färdande inom det s.k. krigsområdet, varmed avses området i närheten av fiendens kuster. Häremot måste invändas, att de farliga farvattnen äro så belägna att Sverige för att undvika dem, måste dels upphöra med sin sjöfart på Storbritannien och Frankrike, dels i mycket stor utsträckning avbryta handels- och sjöfartsförbindelserna med neutrala länder. Det ligger i öppen dag, vilka ödesdigra verkningar detta skulle medföra för vårt land, som i högre grad än de flesta länder är beroende av sin sjöhandel. Vidare vill jag beträffande den folkrättsliga sidan av saken framhålla, att 1936 år protokoll noggrant angiver, i vilka fall handelsfartyg få sänkas utan iakttagande av

skyldigheten att bringa besättningen i säkerhet. En tolkning, som utsträcker de i protokollet angivna undantagen, kan ej godtas. De åtgärder en neutral makt kan vidtaga äro i första hand protester mot övergrepp; Sverige har icke underlåtit sådana. Vid övergrepp inom eget territorium har det neutrala landet all anledning att sätta sig till motvärn. I fråga om övergrepp på fria havet kunna direkta försvarsåtgärder knappast förekomma. Regeringen ägnar dessa frågor all uppmärksamhet, och de komma att behandlas vid utrikesministermötet i Köpenhamn." (Sv.D)

<u>Ubåtskriget.</u> Till svar på en fråga i underhuset förklarade Churchill 21/2, att framgångarna i striden mot ubåtarna varit större än man väntat."De senaste veckornas resultat visa,att jag icke på något sätt överdrev, när jag i dec. i underhuset nämnde hur många ubåtar vi beräknade i genomsnitt sänka pr vecka,"yttrade Churchill bl.a.Vid detta tillfälle förklarade Churchill att antalet sänkta ubåtar pr vecka höll sig vid mellan 2 och 4.

(TT fr Reuter)

<u>Turkisk fullmaktslag.</u> Omedelbart efter att den nationella försvarslagen antagits, tillsatte den turkiska regeringen 21/2 ett samarbetsutskott med uppgift att vidtaga de åtgärder, som kabinettet anser nödvändiga. Den nya regeringskommissionen står

175:4

22 febr.1940

under ledning av premiärministern, och bland övriga medlemmar märkas försvars-, finans-, handels-, trafik- och jordbruksministrarna. De nya fullmakterna äro mycket vittgående. Praktiskt taget hela industrin, finansen och handeln kunna nu kontrolleras av regeringen. (UP fr Istanbul)

Avtal Rumänien-Egypten. Rumänska regeringen har 21/2 godkänt texten till det handelsavtal, som 28/11 1939 undertecknades mellan Egypten och Rumänien.. Den egyptiska exporten av bomull, ris och andra jordbruksprodukter skall ökas. Rumäniens leveranser av olja och trävaror till Egypten skola utvidgas.

(TT fr Havas)

x

176:1

23 febr.1940

Engelska Finlandshjälpen. Officiellt meddelades 23/2 från London, att sammanlagt 144 flygplan sänts till Finland. 120 av planen äro jaktplan, medan resten utgöres av lätta bombmaskiner. 25 haubitser, 30 fältkanoner och 12 15 cm.-kanoner samt 100 mörsare och 24 luftvärnskanoner ha även sänts dit. (DN fr London)

Läget i ryska Polen. Polska telegrambyrån i Paris meddelar: Desorganisationen inom det ekonomiska livet under sovjetockupationen i Polen börjar anta katastrofala former. De brutala repressalierna gentemot bönderna äro resultatlösa. För att minska katastrofens omfattning ha de lokala myndigheterna delvis åter tillåtit den privata handeln. Repressalierna och arkebuseringarna fortgå inom det sovjetryska ockupationsområdet. De sovjetryska ockupationsmyndigheterna terrorisera det romersk- och grekiskkatolska prästerskapet. Många högtstående präster ha arresterats och arkebuserats. Bl.a. har den grekisk-katolske biskopen Aleksander i Pinsk arkebuserats. (TT fr Paris)

Rysk flottmanöver. Från Sevastopol meddelades 22/2, att den sovjetryska Svarta havsflottan genomfört omfattande manövrer, i vilka enheter av alla kategorier deltogo. 2/3 av fartygen voro nya örlogsmän, som nyligen färdigbyggts på sovjetryska varv. (TT fr DNB)

x

177:1

24 febr.1940

Rysk dementi om Pajala.

Vid avlämnandet av den svenska protesten i Moskva 23/2 erhöll beskickningen ett muntligt meddelande, vari bestreds, att ryska flygplan flugit över Pajala. Från svensk sida har emellertid vidhållits, att den svenska utredningen visat, att bombplanen voro ryska. (DN)

Norsk-tyskt handelsavtal.

Norska utrikesdepartementet meddelar: De förhandlingar, som sedan någon tid pågått i Oslo mellan en norsk och en tysk delegation, ha 23/2 lett till överenskommelse om avtal rörande handeln mellan de två länderna (TT fr Oslo)

Hore-Belisha för intervention i Finland.

Förre brittiske krigsministern Hore-Belisha höll 23/2 ett tal, vari han påyrkade, att Storbritannien och Frankrike skulle intervenera i den finsk-ryska konflikten. Han yttrade därvid bl.a:"Om Tyskland och Ryssland finge kontrollen över Norge, Sverige och Finland, skulle det betyda, att de betydande mängder malm, timmer och jordbruksprodukter, vi köpa av dem, kunde stoppas, och att Tyskland skulle bli i stånd att ordna nya marknader åt sig. En välplanerad, avvägd och beslutsam aktion nu skulle kunna minska krigets varaktighet." (TT fr London)

x

178:1

~~2~~9 25 febr.1940.

Hitler om krigsmålen.

Rikskansler Hitler höll 24/2 ett tal i München vid en festlighet med anledning av 20-årsdagen av nationalsocialistiska tyska arbetarpartiets grundande. Han gav däri en lång återblick på Tysklands historia från världskriget och yttrade bl.a.:" Gud har icke skapat världen enbart för engelsmännen.Han har icke heller bestämt, att några folk skola behärska och underkuva tre fjärdedelar av hela jorden och att andra folk skola hungra. Det anspråk Tyskland anmält var mycket blygsamt, nämligen för det första tryggandet av det tyska livsrummet. I detta livsrum låter det tyska folket icke amputera sig. Här låter det sig icke hotas och tillåter icke heller uppbyggandet av några politiska kombinationer, som äro riktade mot Tyskland. För det andra fordrade Tyskland sina kolonier tillbaka, alltså tysk egendom, som världsplutokraterna rövat utan nytta för sina egna folk." Hitler påpekade, sedan han betonat Tysklands okänslighet för blockad, att det internationella läget ändrats väsentligt sedan världskriget. Han omnämnde vänskapen med Italien och de ändrade tysk-ryska relationerna. Icke heller Japan står idag på Tysklands motståndares sida, utan är nära befryndat med Tyskland. Som ett ytterligare symtom på ändringen i läget nämnde Hitler den tyska försvarsmakten, som beträffande ledning och utrustning är väsentligt bättre än 1914. Hitler betecknade det som outhärdligt att man med bestämda mellanrum oupphörligt föreskrev tyska folket dess väg, vad det hade att göra, om man icke

178:2

25 febr.1940

skulle beskära dess levnadsmöjligheter. Den regim som företar sig detta mot Tyskland skall krossas. Vidare framhöll Hitler, att Tysklands motståndare nu icke ha den överlägsenhet i antal, som förr var fallet, och att tyska folket militärt befinner sig i bättre tillstånd än någonsin i dess historia." Även de kommande uppgifterna skola vi lösa. De äro: tryggandet av vår frihet och vårt folks livsrum. Jag tror på en högre, evig rättvisa. Vi skola segra. 'Och vore världen än så stor och full av mörkrets härar.'" (TT fr DNB)

Chamberlain om krigsmålen.

Premiärminister Chamberlain höll 24/2 ett anförande i Birmingham, vari han behandlade de neutrala europeiska staternas position och gav en fullständigare officiell framställning av de allierades krigsmål än han någonsin tidigare gjort. Han yttrade bl.a.:"Det system som byggts upp genom de civiliserade folkens ansträngningar står på spel, och det kan räddas endast genom en seger för de allierade. Handelsfartyg sänkas utan varning, lasterna förstöras, de hjälplösa besättningarna tvingas att driva omkring i livbåtarna för att drunkna eller omkomma av umbäranden, och det neutrala landet får icke beklaga sig. Men om Storbritannien begår ett rent tekniskt neutralitetsbrott för att rädda 300 män som illegalt tagits till fånga från koncentrationslägren och därvid icke hotar något neutralt liv eller någon neutral egendom - då råka nazisterna i hysteriska utbrott av indignation. Jag tror icke, att någon förnuftig människa kan hysa något tvivel om målet för vårt korståg - ty det är ett korståg. Vi kämpa för att de små nationerna

178:3

25 febr.1940

i Europa för framtiden skola kunna leva i säkerhet,befriade från det ständiga hotet om angrepp mot deras oberoende och om utrotning av deras folk, men vi önska icke herravälde för egen del och eftertrakta icke heller någon annans territorium. Vi strida för att rätta till den oförrätt Tyskland tillfogat ett folk som en gång varit fritt. Vi tro,att vi kunna nå vårt mål, och vi veta,att det kan nås utan att något annat folk bringas till slaveri. Vi kämpa för individens och samvetets frihet och för frihet i religion, vi kämpa mot förföljelsen var den än finns. Vi kämpa för att göra slut på militarismens anda och anhopningen av rustningar, som utarmar hela Europa och icke minst Tyskland självt. Först måste polackernas och tjeckernas oavhängighet tryggas. Sedan måste vi erhålla något påtagligt vittnesbörd som kan övertyga oss om att de löften eller försäkringar som ges skola uppfyllas. Under nuvarande tyska regering kan det icke bli någon säkerhet för framtiden. Men Frankrike och Storbritannien kunna ej och skulle ej vilja ensamma ordna det nya Europa. Andra måste komma och ge sin medverkan, framför allt för att åstadkomma den nedrustning som blir nödvändig för en varaktig fred. När Tyskland en gång är redo att ge tillförlitliga bevis på sin goda vilja skall det finna att andra icke sakna vilja att hjälpa det att övervinna de ekonomiska svårigheter som komma att uppstå i samband med övergången från krig till fred. I det, som jag framlagt som våra mål finns intet förödmjukande eller förtryckande för någon, och på en sådan basis skulle vi för vår del

178:4

25 febr.1940

vara redo att söka en reglering med varje regering,som skrivit under på dessa strävanden och bevisat sin uppriktighet. Men jag vill sluta med att upprepa att det icke tillkommer oss att ta nästa steg." (TT fr London)

Slagskepp skadat.

Völkischer Beobachters Amsterdamkorrespondent meddelar, att engelska Home Fleets flaggskepp "Nelson" i mitten av december 1939 genom en minexplosion försatts ur stridbart skick. "Nelson" är jämte systerfartyget "Rodney" världens starkaste slagskepp med ett deplacement på 33.500 ton. (DN fr Berlin)

x

179:1

26 febr.1940

<u>Tal av P.A. Hansson.</u>

Statsminister Per-Albin Hansson höll 25/2 ett tal i Borlänge. Han förklarade, att enda alternativet till hjälp åt Finland i dåvarande form torde vara militär intervention och utvecklade ånyo skälen mot denna utväg i dåvarande läge. Samtidigt framhöll han, att hjälpen enligt noninterventionslinjen ständigt växte i nya former. Statsministern tackade de många - organisationer och enskilda - som särskilt de senaste veckorna genom telegram och skrivelser givit sin anslutning till regeringens politik. På samma gång kvitterade han några telegram och skrivelser av annan art, både vädjande och hotfulla. I fortsättningen yttrade statsministern bl.a.:"Viljan att leva i fred, att förskona land och folk från krigets härjningar är ingenting för det svenska folket eget. Därför har jag svårt att förstå dem, som i ett folks bemödanden att till det yttersta söka bevara sin fred vilja se ett förfall till klemighet, till andlig försumpning och lekamlig maklighet. Bakom svensk samling kring neutraliteten ligger ingenting sådant. Viljan att försvara hem och frihet är levande och stark. Vår hållning i konflikten mellan Sovjetunionen och Finland har icke kunnat bedömas och bestämmas utan hänsyn till situationen i övrigt. En sak var från början klar: känslan av vår samhörighet med Finland och den ur denna känsla framsprungna villigheten att bistå broderfolket så långt detta var oss möjligt. Under de förhandlingar, som föregingo den öppna konflikten gjorde den svenska regeringen på diplomatisk väg hänvändelser till regeringen i Moskva för att klargöra vårt intresse för en uppgörelse, som

179:2

26 febr. 1940

lämnade Finlands frihet och självständighet okränkt och bevarade möjligheterna för vårt broderland att även framgent göra sina insatser i det nordiska samarbetet, vilket satt som en av sina uppgifter att bevara freden i Norden genom inbördes sämja och gott förhållande till Nordens grannar. Inför faran av en ogynnsam utveckling av konflikten ansåg sig den dåvarande regeringen böra undersöka hur man inom ansvariga kretsar bedömde våra möjligheter att lämna Finland bistånd. Såsom jag redan tidigare meddelat i riksdagen ledde dessa undersökningar till konstaterandet av att enighet icke kunde vinnas inom vårt folk kring en politik som haft i sikte en militär intervention från Sveriges sida, men väl om att bistå Finland så långt detta kunde förenas med vår ställning utanför konflikten och med hänsynen till vårt eget läge och våra egna möjligheter. Meningsskiljaktighet framträdde i fråga om militär medverkan från svensk sida på Åland, men denna meningsskiljaktighet utgjorde i och för sig icke något hinder för samling kring huvudlinjen. Regering och riksdag äro ense om att, så vitt situationen nu kan överblickas, fullfölja sin politik. Personligen är jag övertygad om att statsmakterna därvid befinna sig i mycket stark kontakt med folkmeningen. Samlingen är emellertid icke fullständig. Detta faktum tjänar det ingenting till att söka överskyla. I många fall är vad som kan synas som en meningsmotsättning ingenting annat än en olika betoning.

(forts.)

179:3

26 febr.1940

Men det är i andra fall klart att det finns en verklig meningsskiljaktighet om vad som är möjligt och bör göras. Det ges knappast något annat verkligt alternativ till den nu följda linjen än den militära interventionen. Men de missnöjda bära i allmänhet icke öppet fram detta alternativ. Man nöjer sig med att kräva effektiv eller effektivare hjälp till Finland. Ingen motsätter sig att allt som kan göras blir gjort. Och i själva verket förlänges dag för dag hjälplinjen. Sändandet av civil arbetskraft till broderlandet.är en utökning av denna linje. Mottagandet av sårade och invalider för vård i Sverige en annan. Om allt detta finnes ingen meningsskiljaktighet. Den verkliga tvistefrågan är interventionen, även om detta icke erkännes eller kanske ännu icke riktigt förståtts av dem som driva hårdast på. Det är begripligt om vårt folk icke självtväljer kriget. Det måste räkna med att det kan bli tvingat att med vapen i hand försvara sina livsintressen sin frihet och sitt oberoende. Inför en dylik nödvändighet, som jag hoppas att vi icke skola ställas inför, skall det svenska folket icke tveka. Men det är dess rätt och plikt att tillvarata alla hedersamma möjligheter att undgå denna nödvändighet. Att Sveriges väl måste vara den främsta ledstjärnan ...är en självklarhet som jag icke ens skulle ha pekat på om jag icke haft intrycket att den ibland kommit att skymmas av känslosvallet. Det är min förvissning att vi genom vårt handlande icke blott på bästa sätt tillvaratagit Sveriges intressen, utan även skapat de bästa möjligheter att bistå Finland.

(DN)

179:4

26 febr.1940

Pajalabombardemanget.

Två ryska piloter, som 25/2 tillfångatagits i Nordfinland ha berättat, att de tillhört den eskader, som utförde bombfällningen över Pajala. Ryssarna hade icke haft någon aning om, att de befunno sig inne över svenskt område. (UP fr Helsingfors)

Nordiskt ministermöte.

Efter möte 25/2 mellan Danmarks, Sveriges och Norges utrikesministrar i Köpenhamn utsändes en kommuniké, vari det heter: "Vid mötet behandlades de förhållanden, som sammanhänga med den finsk-ryska konflikten. Utrikesministrarna vilja understryka, att det för Nordens alla folk framstår som det allvarligaste och mest betydelsefulla önskemål, att konflikten snarast möjligt må erhålla en fredlig lösning, som upprätthåller Finlands fulla självständighet. Utrikesministrarna bekräftade enigheten om sina länders neutralitetspolitik. De avvisa alla påståenden om att de föra denna politik under hänsynstagande till påtryckningar från den ena eller andra sidan, och de ärna fullfölja den opartiskt och självständigt åt alla håll. De voro överens om, att vidhålla neutralt territoriums okränkbarhet i enlighet med folkrättens regler. Utrikesministrarna enades om, att avge allvarlig gensaga mot och söka motverka den folkrättsstridiga sjökrigföring, som åsamkar de neutrala staterna stora förluster av människoliv och ekonomiska värden, då deras fartyg färdas för att upprätthålla dessa staters legitima och nödvändiga handel. De voro ense om att deras regeringar böra stödja varandra vid för-

179:5

26 febr.1940

handlingar med de krigförande rörande dessa frågor." (IN fr Köpenhamn)

"Altmark"-affären.

Norske ministern i London har till brittiska regeringen 25/2 ingivit en ny not om "Altmark"-intermezzot. I denna föreslås ett skiljedomsförfarande, därest England inte vill acceptera det norska handlingssättet.
(TT fr Reuter)

Uttalande av Tanner.

Vid en intervju med finske utrikesministern Tanner 25/2 yttrade denne bl.a.: "Om den hjälp Finland nu får från utlandet hade kommit i samma omfattning för en månad sedan, skulle ryssarna över huvud taget icke ha uppnått några som helst resultat med sin offensiv mot vårt land. Vi hade hoppats att man i utlandet skulle snabbare låtit handling följa på orden än vad som hittills skett. Finland handlade ej under inflytande av eller under tryck från andra makter, då det beslöt sig att med vapenmakt motsätta sig den ryska invasionen. Det är därför icke riktigt när man påstår, att Finland fått löften om bistånd från andra makter f ö r e krigets utbrott. Våra strävanden ha överallt mött förståelse och sympati, men ändå kunna vi icke helt dölja vår besvikelse över att t.ex.USA, som enligt vår uppfattning skulle vara i stånd till att som intet annat land bistå oss finansiellt, ännu icke behandlat vår anhållan om ett lån på 50 milj. dollar på annat sätt än som skulle skett i fredstid. På det sättet fördröjdes hela processen en månad, och nu

179:6

26 febr.1940

har det äntligen ställts ett förslag om att ge oss ett lån på 20 milj. dollar. Men även utanordnandet av detta belopp har blivit försenat. Det synes som om vår allvarliga situation icke står klar för Förenta staterna. Vi mottogo med glädje president Roosevelts erbjudande om presidentens bona officia vid en eventuell medling. Men Kreml ville icke gå in härpå. Alla de beskyllningar som gå ut på att vårt motstånd beror på inblandning utifrån tillbakavisas, anser jag, av hela den utveckling som ägt rum. Vi ha alltid visat vår vilja till att sluta detta krig på ett fredligt sätt. Vi ha även efter krigsutbrottet försökt öppna väg för direkta förhandlingar med Moskva. Vi ha fortfarande intet att invända mot att det företas vänskapliga medlingsförsök från vilken som helst sida. Men vi kunna naturligtvis ej sluta fred på vilka villkor som helst. Vår säkerhet får ej på något sätt bringas i fara. Om medlingsförsök framställas, vilka gå ut över vår oavhängighet och säkerhet, vore det bättre, om dessa försök icke gjordes."(UP fr Helsingfors)

<u>Ryska befästningar.</u>

Enligt ett meddelande från Moskva 25/2 har Stalin givit order om, att en vidsträckt befästningslinje skall byggas till Sovjets försvar mot ett eventuellt tyskt anfall. Befästningarna skola gå från Svarta havet längs Rumäniens norra gräns, över Karpaterna, genom Polen, Litauen, Lettland och längs Estlands östra gräns fram till Leningrad. (TT fr Havas)

179:7

26 febr.1940

Förhållandet Sovjet-Turkiet. Officiellt meddelades 25/2, att Turkiet icke önskar krig, men är redo att försvara sig. Undantagstillstånd har ej förklarats, och nytt manskap har icke inkallats. Vid den turkisk-ryska gränsen på Kaukasus ha inga sammanstötningar ägt rum. (UP fr Istanbul)

Fartygsförluster. Tyska krigsmaktens överkommando meddelar: Genom sjöstridskrafternas verksamhet ha fram till 20/2 496 fientliga och neutrala fartyg, lastade med kontrabandsvaror till England, på sammanlagt 1.810.315 bruttoregisterton blivit sänkta. (TT fr DNB)

x

180:1

27 febr.1940

Finsk reträtt. Björkööarna med de starka finska befästningarna ha enligt meddelande 26/2 övergivits av de finska trupperna. Genom ockupationen av Björkö har den ryska arméns tryck mot den västra delen av Mannerheimlinjen, som skyddar Viborg, ansenligt ökats. (Sv.D. fr Helsingfors)

Rumäniens olje-export. Som svar på en fråga angående de rumänska oljeleveranserna till Tyskland och Storbritannien förklarade brittiske understatssekreteraren Butler i underhuset, att "regeringen icke för närvarande är böjd att betrakta situationen som helt otillfredsställande." Butler anslöt sig till ett uttalande av Henderson, arbetarpartiet, om att "rumänska regeringen besjälas av vänskapliga känslor gentemot England." (TT fr Reuter)

Sumner Welles i Rom. Amerikanske understatssekreteraren Sumner Welles besökte Mussolini 26/2. Tidigare hade han haft en överläggning med utrikesminister Ciano. Vid sitt sammanträffande med Mussolini överlämnade Welles en handskrivelse från Roosevelt till den italienske regeringschefen. (TT fr Rom)

USA:s efter-krigsplan. I Washington meddelades 26/2, att utrikesdepartementet genom ambassadernas och legationernas försorg till de neutrala staterna överlämnat exemplar av ett memorandum, som behandlar organiserandet av ett internationellt ekonomiskt system samt avrustning, när kriget är slut. En del svar ha redan

180:2

27 febr.1940

ingått, vari man uttrycker sitt gillande av grundprinciperna i utrikesminister Hulls handelspolitik samt stöder avrustningstanken.
(TT fr Havas)

Skandinavien accepterar USA-planen.

De skandinaviska staterna, som tagit del av det amerikanska förslaget om förhandlingar rörande det internationella ekonomiska samarbetet efter kriget och nedrustningen, ha 26/2 tillstyrkt en internationell konferens i någon neutral stats huvudstad. (DN fr New York)

x

181:1

28 febr.1940.

Cross om Sveriges malmexport.

Brittiske ministern för den ekonomiska krigföringen Cross yttrade i underhuset 27/2:"Ingen inser bättre än jag vilken betydelse den svenska järnmalmen har för Tyskland. Om man kan ge mig en antydan om något medel med vi vilket vi kunna blockera den svenska järnmalm som går söderut genom Östersjön skall jag bli mycket glad." (TT fr London)

Chutchill om sjökriget.

Brittiske marinministern Churchill höll 27/2 ett tal i underhuset, vari han berörde sjökriget. Churchill uppgav, att tyskarna av olika anledningar förlorat åtminstone hälften av sina ubåtar vid slutet av år 1939, d.v.s. 35 stycken. Han sade sig tvivla på att ens tio nya ubåtar insatts i tjänst under denna period."Då sommaren börjar kommer en ny våg av tyska ubåtar att sättas in, men vi vänta att kunna möta dem med ett stort antal särskilt konstruerade fartyg för att förinta dem. Blockaden kunde göras mera effektiv, men man måste hålla jämvikten mellan full effektivitet för flottkontrollen och de olägenheter den kunde utsätta vänskapligt inställda neutrala för." Om läget efter 6 månaders krig yttrade Churchill bl.a.:"Vi ha förlorat 63.000 ton krigsfartyg eller omkring hälften av de förluster som drabbade oss under första halvåret i världskriget. Om vi väga förluster och vinster mot varandra, ha vi förlorat mindre än 200.000 ton handelsfartyg av ett sammanlagt tonnage på 21 milj. omfattande fartyg av alla kategorier. Av des-

181:2

28 febr.1940

sa äro 17.500.000 ton oceangående fartyg under engelsk flagg. Vi ha tagit till fienden destinerade laster med större tonnage än vad vi själva förlorat." Churchill övergick därefter till att behandla angreppen på sjöfarten. "Tusentals kanoner av alla slag och storlekar levereras till våra handels- och fiskeflottor. Tyskarna ha svarat med att säga att detta ger dem rätt att bryta alla de konventioner som de redan brutit vid flerfaldiga tillfällen. De kunna naturligtvis använda sina metoder i större skala, men under någon tid ha de icke kunnat sänka sig ned till någon ny nivå av grymhet och vanära. Något av det mest häpnadsväckande i min erfarenhet är det sätt varpå de tyska olagligheterna, grymheterna och våldshandlingarna hålla på att godtas som om de tillhörde vanliga krigsförhållanden." För egen del säger jag utan tvekan att vid tolkningen av rättsregler och konventioner som röra de neutrala bör humanitet snarare än rättspedanteri vara vår ledstjärna och att döma av "Altmark"-affären, som åstadkom så mycken glädje förra veckan, synes detta vara icke blott brittiska folkets utan även den civiliserade världens åsikt." Churchill meddelade, att slagskeppet "Barham" som träffades av en torped, snart skulle vara färdigt att återinträda i tjänst. Slagskeppet "Nelson", som skadades av en magnetisk mina i dec., skulle även inom kort ansluta sig till flottan. Frånsett "Royal Oak" och "Courageous" ha inga andra större krigsfartyg skadats eller sänkts sedan krigsutbrottet. De nya slagskepp som nu byggas komma att kunna motstå bomber från luften och även bli betydligt bättre rustade mot undervattensexplosioner."Inom kort kommer vår flotta att bli förstärkt med fem moderna slagskepp av "King George V"-klassen, mot vilka fienden blott kan ställa upp två,

(forts.)

181:3

28 febr. 1940

Alltsedan "Royal Oak" sänktes ha vi icke kunnat använda Scapa Flow, som är vår bästa strategiska bas och vilken skulle bespara vår flotta en hel del onödiga kryssningar i farliga vatten." (DN fr London)

Handelskriget. Vid underhusdebatten 27/2 förklarade Austin Hudson i brittiska amiralitetet, att konvojsystemet visat sig utomordentligt framgångsrikt. Av 10.097 konvojerade handelsfartyg hade 10.076 förts i säkerhet till sin destinationshamn. 1.920 fartyg på över 500 ton ha försetts med beväpning. (TT fr London)

Fartygsförluster. Den officiella brittiska översikten över sänkningarna under den vecka som slutade 25/2 visar, att tonnageförlusterna under veckan voro bland de lägsta hittills under kriget. Sålunda sänktes 4 brittiska fartyg om sammanlagt 17.778 ton och 3 neutrala fartyg på sammanlagt 8.850 ton, tillsammans 26.628 ton. Härav ha 18.176 ton sänkts av ubåtar. (TT fr London)

"Asama Maru"-affären. En officiell kommunikè i Tokyo 27/2 meddelade, att definitiv överenskommelse träffats mellan japanske vice utrikesministern Tani och engelske ambassadören Craigie om utlämnandet av 9 av de 21 tyskar, som av engelsmännen arresterades ombord på japanska fartyget "Asama Maru". (TT fr DNB)

x

182:1

29 febr.1940

Göbbels om neutraliteten.

Riksministern d:r Göbbels talade 28/2 i Münster och berörde bl.a. de neutrala staternas ställning. Göbbels yttrade bl.a.:"Tyskland tänker icke på att av dem à la Churchill kräva, att de aktivt och med militära medel skola ingripa i detta krig på Tysklands sida. Men det förefaller dock nödvändigt att återställa begreppet neutralitet i detta krig i dess äkta innebörd. Tyskland kan icke gilla en definition, som blott vill veta av en militär, men icke också en politisk neutralitet." (TT fr DNB)

Chamberlain om Englands jordbruk.

Premiärminister Chamberlain höll 28/2 ett anförande, vari han uppmanade till en stimulering av jordbruket i landet."Vi befinna oss i en sådan situation, att om vi icke reducera vår import av varor, som icke äro absolut nödvändiga, så kunna vi icke importera de varor som äro absolut nödvändiga för att vinna kriget. Utvägen ur denna svårighet är att vi öka vår produktion av livsmedel och av föda för vår kreatursstock."(TT fr London)

Palestinafrågan.

Brittiska regeringen meddelade 28/2, att den beslutat reglera försäljning av jord från araber till judar i Palestina. Texten till de bestämmelser, som antagits, och ett förklarande memorandum ha sänts till folkförbundets generalsekreterare för att vidarebefordras till rådsmedlemmarna.

(forts)

182:2

29 febr.1940

En livlig diskussion uppstod i underhuset då koloniminister MacDonald lämnade meddelande om regeringens beslut. Attlee, arbetarpartiet, frågade: "Inser koloniministern, att regeringen åsidosätter folkförbundets auktoritet och den internationella rätten?" MacDonald genmälte: "Vi träda icke folkförbundets auktoritet för nära. Vi erkänna till fullo den position, som rådet intar ifråga om förvaltningen av Palestinamandatet." Koloniministern tillade, att regeringen skulle föredragit att offentliggöra bestämmelserna och uppskjuta deras ikraftträdande till dess rådet haft tid att behandla dem. "Men vi stå inför en ömtålig situation i Palestina, och det fanns vissa praktiska invändningar mot en sådan kurs." Cazalet, konservativ, yttrade, att den engelska åtgärden skulle väcka misstämning bland judarna icke endast i Palestina utan över hela världen. MacDonald svarade, att ett misslyckande ifråga om införande av kontroll över landet skulle kunna medföra svårigheter för freden i Palestina. (TT fr London)

De arabiska ledarna i Palestina uttalade 28/2, att de äro glada över de nya restriktionerna vid försäljning av jord, då de ge antydning om att England i intresserar sig för de arabiska problemen. I vissa andra arabiska kretsar framhåller man emellertid, att man är besviken, då restriktionerna ej blivit sådana, som man önskat på arabiskt håll. Många undantag i bestämmelserna

182:3

29 febr.1940

sägas gynna den judiska expansionen. Judarna å sin sida äro missnöjda, och man känner, att den zionistiska drömmen är hotad. (UP fr Jerusalem)

Tal av Daladier.

Franska kammarens utrikesutskott åhörde 28/2 ett uttalande av konseljpresident Daladier om läget, särskilt ur militär synpunkt. Daladier omnämnde de farhågor som upprepade gånger kommit till uttryck beträffande Belgien och Holland och kom så över på Belgradkonferensen och överläggningarna i samband med denna. Han förklarade, att den turkiska diplomatiska verksamheten på Balkan tagit ett synnerligen gynnsamt förlopp. Läget där utvecklar sig förmånligt, och en avspänning kan spåras mellan Bukarest och Sofia. Vidare berörde konseljpresidenten en del frågor rörande Fjärran Östern och intermezzon vid Yünnanbanan. Han omtalade att japanske utrikesministern uttryckt sitt beklagande inför franske ambassadören, och att gottgörelse av den genom bombardemangen anställda skadan skall presteras.

(TT fr Paris)

Ungerns stafschef.

Ministerpresident Teleki framlade 27/2 i ungerska kammaren ett lagförslag, att Nicolaus Horthys regentskap skall gälla för livstiden, en utmärkelse som skall tilldelas det ungerska folkets ledare på tjuguårsdagen av hans val till riksföreståndare. Kammaren antog enhälligt förslaget. Jubileumsdagen infaller 1/3 1940. (TT fr Budapest)

182:4

29 febr. 1940

<u>Rumäniens olja.</u> Rumänska regeringen har 28/2 utfärdat förbud mot export av bensin avsedd för flygplan. (TT fr Havas)

<u>Engelsk flygbeställning.</u> Den brittiska inköpskommissionen har 28/2 beställt bombplan från Douglas Aircraft Corporation till ett värde av 5 milj. pund. I kontraktet bestämmes, att leveranserna skola vara fullgjorda i slutet på sommaren 1941. (TT fr Santa Monica)

<u>Italiensk judelag.</u> Fr.o.m. 1/3 är det förbjudet för judar, som utöva fria yrken, att ha andra än medlemmar av sin egen ras till kunder. Lagen mot judarna av 29/6 1939 trädde nämligen från denna dag i kraft. Judar få enligt lagen över huvud taget icke utöva journalistyrket. (TT fr Havas)

<u>USA:s efterkrigsprogram.</u> Utrikesminister Hull meddelade 28/2, att förhandlingar pågå mellan amerikanska diplomater och utländska regeringar över hela världen i syfte att förhindra, att autarkiska och totalitära krafter skola få överhanden efter krigets slut. Denna aktion har inletts för att få till stånd förberedelser för regleringar efter kriget på det ekonomiska och militära området. Han underströk, att överläggningarna icke ha något att göra med förhållandena under kriget. "Om fredens och stabilitetens krafter - särskilt de ekonomiska krafterna - icke i förväg beredas för en övergångs- och återuppbyggnadsperiod efter kriget, komma de autarkiska och totalitära krafterna säkert att präglas av samma tendens som efter världskriget och få ännu mera förstörande verkningar än vad fallet var under efterkrigsperioden." (TT fr Reuter) x